Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ

પુસ્તક ૪૫ મું. આત્મ સં. ૫૨ સંવત ૨૦૦૪.

અંક ૫-૬ માગશર-પોષ : જાનેવારી.

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ સહિત.

પ્રકાશક—

—: શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા—ભાવનગર : —

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નમ્ર સુચના. 469

અમારા માનવંતા પેટ્રન સાહેબોને અને લાઈફ મેમ્બરોને શ્રેણીબંધ સુંદર ગ્રંથોનો ભેટ તરીકેનો લાભ.

ગયા માસ સુધીમાં **શ્રી સંઘપતિ ચરિત્ર,** રૂા. ૬॥ **શ્રી મહાવીર યુગની મહા દેવીઓ** રૂા. ૩॥ (કુલ દશ રૂપીઆના ગ્રંથો ભેટ અપાઇ ગયેલ છે. હવે પોષ માસમાં **શ્રી વસુદેવ હિંડી** રૂા. ૧૨॥ તથા **શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર** રૂા. ૭॥ વીશ રૂપીઆની કીંમતના બે ગ્રંથો ધારા પ્રમાણે ભેટ મળશે. ત્યારબાદ **શ્રી દમયંતી ચરિત્ર** અને **શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ચરિત્ર** એ બે ગ્રંથો, ત્યારબાદ **શ્રી કથા રત્નકોષ પ્રથમ ભાગ** અને **શ્રી શ્રેયાંસનાથ ચરિત્ર** ઉપરોકત આ બે ગ્રંથો પ્રેસમાં છપાઈ રહેલ છે અને બીજા ગ્રંથો યોજનામાં છે. પ્રકટ થતાં તરતજ ઉપરોકત શ્રેણીબંધ સુંદર સચિત્ર ચરિત્રો ઘણીજ ભારે કિંમતના ભેટ આપવામાં આવશે. શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ માસિકમાં ભેટના ગ્રંથો માટેની જાહેરખબર દ્વારા જે જે વખતે જે જે લાઇફ મેમ્બર માટે સૂચના કરી હોય તેની હદની અંદર રહીને તે તે પ્રમાણે ઉપરોકત ગ્રંથો ભેટ આપવામાં આવશે.

આવા સુંદર ગ્રંથોમાં આવેલા તીર્થંકર ભગવાન, સત્ત્વશાળી મહાન નરો, સતી શિરોમણીના ચરિત્રો સાથે તત્ત્વજ્ઞાનના સરલ, સાદા, સમજવા જેવા, વિષયો વાંચી અનેક ભવ્યાત્માઓ આત્મકલ્યાણ સાધી શકે છે. અને આર્થિક દૃષ્ટિએ પણ આ સભા જેવો લાભ કોઇ સંસ્થાએ આપ્યો નથી, આપી શકતું નથી. બંને પ્રકારનાં લાભો મેળવવા દર માસે અને ક્રમે ક્રમે (જૈન બંધુઓ) નવા પેટ્રન સાહેબો અને લાઇફ મેમ્બરો થયા છે અને થાય છે. સ્થિતિ સંપન્ન જૈન બંધુઓને ખાસ પેટ્રન પદ સ્વીકારવા અને છેવટે રૂા. ૧૦૧) આપી સત્વર લાઇફ મેમ્બરો થવા નમ્ર સુચના છે.

સેક્રેટરીઓ.
શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા.
ભાવનગર.

શ્રી કૃષ્ણકુમારસિંહજી પ્રી. પ્રેસ-ભાવનગર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

... પ્રકાશક:—શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા-ભાવનગર ...

વીર સં. ૨૪૭૪.	માર્ગશીર્ષ—પોષ	પુસ્તક ૪૫ મું.
વિક્રમ સં. ૨૦૦૪.	:: તા. ૨૦ જાન્યુઆરી ૧૯૪૮ ::	અંક ૫-૬

વિમલગિરિ શ્રી આદિનાથ સ્તવન

(બંસરી બજતી નહિ—એ રાગ.)

વિમલગિરિ આદિ પ્રભુના દર્શને મનડું ઝૂલે,
જ્ઞાન રવિ અમૃત પ્રભાથી, ઊરતણાં કમળો ખૂલે. વિમ૦ ૧

દિવ્ય સમવસરણુ વિષે, માલકોષે દેશના,
બંસરી સુરગણુતણી, ગુણુ વધે ઉપદેશના. વિમ૦ ૨

ચોત્રીસ અતિશયવંત પ્રભુજી, પાંત્રીસ વાણી ગુણુગતિ,
યોજન સુધી પશુ પક્ષી સમજે, જલનિધિ સમ ગાજતી. વિમ૦ ૩

સુર નરો પશુ પંખીયો, ગાન્ધર્વ કિન્નર સૌ સુણે,
પોતાની ભાષામાં જ પ્રભુની, વાણીને સૌએ ગણે. વિમ૦ ૪

નવ હેમ કમલે પદ ધરી, વિચરે પ્રભુ અવની વિષે,
જ્યાંજ્યાં પડે પદ એ શુચિ,ધન,ધાન્ય સુખ સઘળું વસે. વિમ૦ ૫

દિવ્ય કેવળજ્ઞાની પ્રભુજી, બોધથી જન તારીયા,
તીર્થ અષ્ટાપદ વિષે, નિર્વાણુ જિનવર પામીયા. વિમ૦ ૬

દેવેન્દ્ર ગિરિની અજિતરજને, શિવ ધરી પ્રભુ પૂજતા,
હેમેન્દ્ર વિમલાચલતણી, હૈયે સ્તવે શુચિ દિવ્યતા. વિમ૦ ૭

મુનિરાજ શ્રી હેમેન્દ્રસાગરજી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જ્ઞાનગીતા શતક.

(ગતાંક પૃષ્ઠ ૪૧ થી ચાલુ)

સમ્યક્ સુદૃષ્ટિ મળે, કવિ કલ્પતરુ ફળે; કાવ્ય કામધેનુ ખીલે, આતમાર્થી બાંધતા.
સમ્યક્ સુદૃષ્ટિ ખીલે, પ્રકાશ આત્માર્થી ઝીલે; પંથી જેમ ચીલે ચીલે, મુક્તિ પંથ સાધતાં.
રવિનો ઉદય થાય, અંધકાર દૂર જાય; કમળ વિકસી જાય, પ્રસન્નતા અર્પતાં.
પ્રગટો સમ્યક્ રવિ, યાચના કરે છે કવિ; પામીને પ્રકાશ ભવી, ભવઅંત કરતાં. ૪૫
પરભાવ મારો નહિં, માન્યા વિના આરો નહિ; માને તોયે તારો નહિં, મૂઢતાને ત્યાગજે.
સ્વભાવ તે ન્યારો નહિં, માન્યા વિના આરો નહિ; તારો તે તો તારો સહિ, સમ્યક્ આરાધજે.
બાળક બગલમાંય, શોધવાને બ્હાર જાય; તેમ તું આતમરાય, તારામાંથી ખોળજે.
સ્વતંત્રતા સુખદાય, પરતંત્ર દુઃખદાય; સ્વરાજ્ય લેવાને ભાય, આત્મ જંગ ખેલજે. ૪૬
રાગ ત્યાં તો ત્યાગ નથી, ત્યાગ ત્યાં તો રાગ નથી; રાગ વિના બંધ નથી, રાગ તેથી ત્યાગજે.
ઉદયની પરંપરા, જ્ઞાની કરે નિરજરા; કારણ ન રાગ જરા, ગૂઢ તત્વ ગ્રહજે.
અજ્ઞાનીને થાય બંધ, કારણ રાગ સંબંધ; સંવરથી પ્રતિબંધ, સમભાવ ધારજે.
ક્રિયા કરે એક દોય, જ્ઞાનીને ન બંધ હોય; અજ્ઞાનીને બંધ હોય, સમ્યક્ વિચારજે. ૪૭
સમકિતી જ્ઞાનવાન, તેનાં કરો ગુણગાન; વળી કરો બહુમાન, સમકિત પામવા.
જેને થાય જેવો સંગ, તેને લાગે તેવો રંગ; તેથી સેવો સતસંગ, સમકિત પામવા.
પારસનો સંગ થાય, લોહનું સુવર્ણ થાય; સમજો આ સત્ય ન્યાય, સમકિત પામવા.
જેહ જેનું ધ્યાન ધરે, તેહ તેવું પ્રાપ્ત કરે; ન્યાય વિચારી અંતરે, સમકિત પામવા. ૪૮
સાધક હું સાધ્ય છું હું, સિદ્ધ હું આરાધ્ય છું હું; જેમ કોકીલા હુ હુ હુ, તુંહી તુંહી જપવા.
સમય સમ્યગ્દૃષ્ટિ, જ્ઞાન ઘન મેઘવૃષ્ટિ; પલ્લવિત આત્મસૃષ્ટિ, તુંહી તુંહી જપવા.
મેઘ ગાજે ગગનમાં, મોર નાચે મગનમાં; તેમ ધ્યાન લગનમાં, તુંહી–તુંહી જપવા.
શુદ્ધ બુદ્ધ ચિદ્રૂપ, નિશ્ચયમાં તદ્રૂપ; પ્રાપ્ત કરવા સ્વરૂપ, તુંહી–તુંહી જપવા. ૪૯
વ્યવહાર કામકાજ, સંસારમાં રહી રાજ; આતમનો ધરી સાજ, વિવેકથી વસીએ.
વિવેકની પ્રજ્ઞાધાર, એવી છે ચમકદાર; અહો જો સમજદાર, કર્મમાં ન ફસીએ.
ક્રોધ માન માયા લોભ, મોહ મહેલનાં મોભ; જીવને પમાડે ક્ષોભ, તેથી દૂર ખસીએ.
રસ લુબ્ધ પંચેન્દ્રિય, આંખ નાક કર્ણેન્દ્રિય; ત્વચા વાચા રસેન્દ્રિય, તેને તપે કસીએ. ૫૦
પાપકારી કર્મ વાર, અનાસક્ત ભાવ ધાર; સંસાર જાણી અસાર, નિરમોહી થઈએ.
મન–વચ–કાય યોગ, વધારે સંસાર રોગ; આતમામાં ઉપયોગ, રાખી સદા રહીએ.
અહિંસાનું શસ્ત્ર ધરી, કષાયોનો જય કરી; ઇન્દ્રિયોને વશ કરી, વિરતિને ભજીએ.
સત્યનો પ્રકાશ થાય, લૂંટારાઓ નાસી જાય; નિરભયતા છવાય, ભવ ભય ટાળીએ. ૫૧
અસ્તેયનો અસ્ત થાય, શિયળ નહિં લુંટાય; પરિગ્રહ ભાગી જાય, આત્મસત્તા સ્થાપતાં.
કૃષ્ણપક્ષ કાળી રાત, ઉદય થતાં પ્રભાત; નાસી જાય ભલી ભાત, અનાહત સુણતાં.
જીતવી પ્રથમ જાત, યોગ વશ કરી ભ્રાત; પછી અનુભવ વાત, આતમાર્થી જાણતાં.
આતમા છે મોટો દેવ, તેની તમે કરો સેવ; તોડી વિભાવિક ટેવ, સ્વભાવમાં મ્હાણતાં. ૫૨

અમરચંદ માવજી શાહ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

'સાથે શું લઇ જશો ?'

લેખક—આચાર્યશ્રી વિજયકસ્તૂરસૂરિજી મહારાજ

ઉપર આકાશ અને નીચે પાણી માત્ર બધીય દિશામાં દેખાઈ રહ્યું હોય એવા ભરદરિયે વહાણમાં બેઠેલો મુસાફર બધુંય સ્થિર જુએ છે; પણ જ્યારે છેટેથી દરિયાનો કિનારો દેખાય છે ત્યારે તેને બધુંય અસ્થિર દેખાય છે, વહાણ તથા કિનારા પરની વસ્તુઓ ઘણી જ ઝડપથી ચાલતી જણાય છે. તેવી જ રીતે દેહરૂપી વહાણમાં બેઠેલો મુસાફર આત્મા માનવજીવનના મધ્ય દરિયે બધુંય સ્થિર જુએ છે પણ તેને જ્યારે મોતનો કિનારો દેખાવા માંડે છે ત્યારે બધુંય અસ્થિર જણાય છે. અને જ્ઞાની પુરુષોએ કહેલી એક વાત તો સાચી સમજાય છે કે સંયોગી વસ્તુઓનો વિયોગ અવશ્ય થાય છે માટે બધુંય મૂકીને જવાનું છે. ધન–સંપત્તિ–બાગ–બંગલા–કુટુંબપરિવાર આદિ કે જેનો જન્મ્યા પછી જીવનની શરૂઆતથી સંયોગ થયો છે તેમાંનું કશુંય સાથે જવાનું નથી. સામાન્ય બુદ્ધિના માનવી માત્ર આટલું જ સમજી શકે છે અને તે પણ છેવટની ઘડીયે, પરંતુ એમ તો કોઇક જ માનવી જાણતો હશે કે પાછલા ભવમાંથી જે કાંઇ સાથે લઇને અવતર્યો છું તેને પણ અજ્ઞાનતાથી અહિંયા જ મૂકીને જાઉં છું. માનવી બુદ્ધિપૂર્વક વિચાર કરે તો સાચી રીતે સમજી શકે છે પણ બુદ્ધિની નિર્બળતાને લઇને જ્ઞાની પુરુષોના વચનો સાંભળવા છતાં પણ તાત્વિક વસ્તુ સમજી શકતા નથી.

માનવીને મૂકી જવાની વસ્તુઓ બે પ્રકારની હોય છે: એક તો પાછલા જન્મમાંથી સાથે લાવેલો જેવી કે–નરદેહ–માનવજીવન–અખંડ પાંચે ઇંદ્રિયો અને લાંબું જીવન. આ બધીય વસ્તુઓ સાથે લઇને આત્મા માનવસ્વરૂપે અવતરે છે અને ધન–સંપત્તિ–બાગબંગલા આદિ વસ્તુઓ તેમજ સ્ત્રીપુત્રાદિ કુટુંબ પરિવારના સંબંધો અવતર્યા પછી મેળવે છે. આ પ્રમાણે બંને પ્રકારની વસ્તુઓ માનવી મૂકીને જાય છે. છતાં તે માનવ દેહે અવતર્યા પછી મેળવેલી વસ્તુઓને પ્રધાનતા આપીને તેના માટે મોતની સાથે જતી વખતે શોક કરે છે, દુઃખી થાય છે, પણ પાછલા ભવમાંથી સાથે લાવેલી વસ્તુઓ મૂકી જવા માટે જરાય શોક કરતો નથી. અર્થાત્ આત્મોન્નતિ માટે મળેલાં માનવજીવન આદિ ઉત્તમ સાધનો મૂકી જવા માટે કોઇપણ દુઃખી થતું નથી. અને જે માનવી માનવજીવન તથા દેહ છોડતાં દુઃખ મનાવે છે તે વિષયાસક્ત જીવ વિષયની લાલસાવાળો હોવાથી વિલાસનું સાધન માનીને જ તે દેહાદિનો વિયોગ થતી વખતે મુંઝાય છે પણ આત્મવિકાસનું સાધન માનીને તેના અભાવે વિકાસથી વંચિત રહેવાની સમજણથી શોક કરતો નથી. આવા જીવો વિલાસ માટે જ જીવવું પસંદ કરે છે પણ વિકાસ માટે નહિં અને તેથી કરીને જ કેટલાક માનવી વિલાસનાં સાધન ન મળવાથી ખુશીથી મરતા–આપઘાત કરતાં દૃષ્ટિગોચર થાય છે.

અજ્ઞાની માનવી જીવનને ઘણી જ કાળજીપૂર્વક જાળવે છે તે તેમને મળેલા વૈષયિક સુખો ભોગવવાની લાલસાથી અથવા તો વૈષયિક સુખના સાધનો મેળવવાની ઇચ્છાથી જ સાચવે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

છે અને આવતા મોતને રોકવા પોતાનાથી બનતું બધુંય કરી છૂટે છે તોયે આયુષ્યકર્મ ભોગવવારૂપ માનવ જીવન સમાપ્ત થાય છે એટલે મોત આવીને ઊભું રહે છે અને દ્રવ્ય તથા ભાવથી કંગાળ બનેલા માનવીના આત્માને અસહ્ય દુ:ખના દરિયામાં હડસેલી મૂકે છે. જ્ઞાની આત્માઓ તો જન્માંતરમાંથી સાથે લાવેલાં નરદેહ તથા માનવ જીવન આદિ સંપત્તિથી ઉત્તમ પ્રકારનો વ્યવસાય કરીને સમ્યગ્જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-સમભાવ આદિ સાચી સંપત્તિની વૃદ્ધિ કરેલી હોવાથી જન્મ-મરણ માટે હર્ષ શોક કરતા નથી; કારણ કે તેઓ સમજે છે કે જીવીશું તો આત્મિક સંપત્તિને વધારીશું અને મૃત્યુ આવશે તો સત્કાર્યો કરીને સાચી સંપત્તિ સારી રીતે મેળવી છે એટલે તેની સાથે જતાં કાંઇ પણ હરકત આવે તેમ નથી. અર્થાત્ આ જીવનમાં દુષ્કૃત્યોનો આદર કરીને કોઇને દુ:ખી કરી અપરાધી બન્યા નથી એટલે ભાવી જીવનમાં સજા ભોગવવા દુર્ગતિનો સીમાડો ભાળવો પડશે નહિં, માટે જીવીશું તોયે શ્રેય છે અને મરીશું તો શ્રેય જ છે. આવા વિચારવાળા જ્ઞાની પુરુષો વૈષયિક સુખના સાધનો મેળવવાના કષ્ટથી મુક્ત હોય છે. પૌદ્ગલિક સુખના સાધન તેમને મળો યા ન મળો તેના માટે હર્ષ-શોક કરતા નથી. તેમને પુન્ય બળથી મળેલી પૌદ્ગલિક સંપત્તિને પ્રધાનતા આપી ઘણા રાજી થતા નથી તેમજ તેને સાચવવા કે વધારવા જન્માંતરમાંથી સાથે લાવેલા માનવ જીવનને વેડફી નાંખતા નથી અને છેવટે પૌદ્ગલિક સંપત્તિ મૂકીને જતાં જરાય શોક કરતા નથી.

નરદેહ તથા માનવજીવન મેળવ્યા પછી ધન-સંપત્તિ આદિ જે કાંઇ મેળવ્યું હોય તેને આત્મશ્રેય સાધવા છોડવાની જરૂરત છે કારણ કે તે મોહ મમતાને ઉત્તેજન આપવાવાળું હોવાથી આત્મવિકાસનું બાધક છે છતાં પોતાને (આત્માને) ન ઓળખનાર આસક્તિ ભાવથી ભલે તેને વળગી રહે પરંતુ છેવટની ઘડીએ તો તે છૂટી જ જવાનું છે. તેને સાથે લઇ જવાને કે રાખવાને મહેનત કરવી નકામી છે; કારણ કે તે રહી શકતું નથી તેમજ સાથે પણ જઈ શકતું નથી. તો યે જડાસક્ત જીવો તેને જતું અટકાવવાને માનવ જીવનની કિંમતી ક્ષણો વગર સંકોચે છૂટથી વાપરે છે અને આત્માના અશ્રેયની પણ પરવા રાખતા નથી, છતાં ધન-સંપત્તિ, બાગ-બંગલા આદિ રહેતાં નથી. પુન્ય ક્ષય થતાંની સાથે જ બધી વસ્તુઓનું સ્વામીપણું છૂટી જાય છે. અને તે વસ્તુઓ નાશ પામી જાય છે અથવા તો તેનો બીજા સ્વામી થાય છે. જેથી માનવી તેની મમતાથી મુકાઇ જવાથી છૂટો થાય છે. છૂટું થવું એટલે પરાધીનતામાંથી મુકાવું કે જે એક પ્રકારે સુખશાંતિનું કારણ છે પણ મોહઘેલો માનવી સુખ-શાંતિના બદલે દુ:ખ તથા અશાંતિ મનાવે છે, કારણ કે પોતે પૌદ્ગલિક સુખ તથા વિલાસથી વિરામ પામ્યો નથી અને વિકાસી સુખથી તદ્દન અજાણ છે એટલે જો કે તેને ગયેલી વસ્તુની મમતા રહેતી નથી પણ વિલાસમાં મોજશોખની વસ્તુ વગર અડચણ પડવાથી પોતે ગયેલી વસ્તુનો શોક કરે છે, દુ:ખ મનાવે છે અને પાછો વિલાસનાં સાધન મેળવવાને શેષ જીવન વાપરી નાંખીને માનવ જીવનનો કંગાળ બની જાય છે જેથી તે માનવ જીવનનો દરિદ્રી અનંતકાળ સુધી સુખનો પડછાયો પણ ભાળી શકતો નથી.

જે વસ્તુઓ મૂકી જવાની છે તેને મેળવવાની તૃષ્ણાથી સાથે લઇ જવાની વસ્તુઓને મેળવીને વધારવાને બદલે સાથે લાવેલો છે તેને વેડફી નાંખનારમાં ડહાપણનો અંશ પણ હોતો નથી છતાં માનવી પુન્યની સહાયતાથી ધન-સંપત્તિ મેળવીને પોતાને ડાહ્યો માને છે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અને બહુ જ ડહાપણનું કામ કર્યું છે એમ બીજાના મોઢેથી પોતાની પ્રશંસા સાંભળીને ફૂલાય છે તેમજ જેઓ સાથે લઈ જવાની વસ્તુને સાચવીને વધારવા મૂકી જવાની વસ્તુની ઉપેક્ષા કરે છે તેમને બુદ્ધિ વગરના માને છે. આવા માનવી ભવાભિનંદી–ગમે તેવો ભવ મળ્યો હોય તેમાં જ આનંદ માનનારા–હોવાથી તેમને જેટલો ધનાદિ સંપત્તિ ઉપર પ્રેમ હોય છે તેટલો પ્રભુ ઉપર હોતો નથી. અને કાંઇક પ્રેમ હોય છે તે પણ ફક્ત ધનાદિ મળે છે એવી શ્રદ્ધાથી જ હોય છે અને એટલા માટે જ તેમને પ્રભુના સાચા વચનો ઉપર શ્રદ્ધા હોતી નથી તેમજ ધનાદિ મેળવતાં નરક–તિર્યંચની માઠી ગતિયોમાં લઇ જનારી પાપ પ્રવૃત્તિયોનો ઉત્સાહપૂર્વક આદર કરતો હોવાથી નરક–તિર્યંચમાં અસહ્ય દુ:ખો ભોગવવાં પડે છે તેની પણ પ્રાય: શ્રદ્ધા હોતી નથી. આવા જીવોને પુન્યના અભાવે અથવા તો પુન્ય ક્ષય થઇ જવાથી પૌદ્‌ગલિક સુખનાં સાધન ન મળ્યાં હોય કે મળીને ચાલ્યાં ગયાં હોય તો તેઓ ઘણા જ ઉદ્વેગ તથા ચિંતાવાળા રહે છે અને પોતાને અત્યંત દુ:ખી માને છે, તેમજ બીજાની ધન–સંપત્તિ તથા તેમને ધાર્યા પ્રમાણે વૈષયિક સુખ ભોગવતા જોઇને પોતે ઘણા જ ઝૂરે છે અને માનવ જીવનને નકામું માનીને તેનાથી છૂટી જવાને ઇચ્છે છે પણ ઉત્તમ માનવ જીવનને આત્મશ્રેય માટે વાપરવાની ઇચ્છા રાખતા નથી.

માનવજીવન, માનવદેહ તથા પુન્યાનુબંધી પુન્ય આદિ મેળવવાને ધન–સંપત્તિની ખાસ જરૂરત રહેતી નથી તે સિવાય પણ માનવી પોતાના માનવજીવનદ્વારા આત્મસંપત્તિ તથા ભાવિ જીવનમાં આત્મોપભોગી વસ્તુઓ મેળવી શકે છે. જેઓ એમ માનતા હોય કે ધન વગર ધર્મ થઇ શકતો નથી તેઓ મોટી ભૂલ કરે છે કારણ કે પુન્ય કર્મ સ્વરૂપ ધર્મ કે કર્મની નિર્જરાસ્વરૂપ તાત્વિક ધર્મ ધન–સંપત્તિના ત્યાગથી જેટલો સારો અને સાચો થઇ શકે છે તેટલો ભોગથી થઇ શકતો નથી. ધન ખરચીને ધર્મ કરનારા ધન–સંપત્તિના ભોગી હોય છે અને જડાત્મક વસ્તુઓનો ભોગ પ્રાય: કર્મની નિર્જરારૂપ તાત્વિક ધર્મ કરવામાં અંતરાયભૂત હોય છે એટલે તેઓ આત્મિક ગુણ પ્રકટ કરવારૂપી વિકાસ સાધી શકતા નથી પણ પુન્ય કાર્યમાં ધનાદિનો સદ્‌વ્યય કરવાથી પુન્ય ઉપાર્જન કરી શકે છે. અને ધન સંપત્તિના ત્યાગી માનવ જીવનનો સદ્‌વ્યય કરીને આત્મવિકાસ સાધી શકે છે. અને જો તાત્વિક બોધની નિર્બળતાથી પુદ્‌ગલાનંદીપણું હોય તો પણ ધનવ્યય કરીને પુન્ય ઉપાર્જન કરનાર કરતાં અસંખ્યગણું પુન્ય ઉપાર્જન કરી શકે છે. પુન્યની નબળાઇને લઇને કદાચ માનવીને ધન તો ન મળે પરંતુ જીવન તો માનવી માત્રને મળેલું હોય છે એટલે માનવી માત્ર ધર્મ કરવાને માટે સ્વતંત્ર જ હોય છે. તેમને જડાત્મક ધનાદિ વસ્તુઓની અપેક્ષા રાખવી પડતી નથી. મળેલી ધન સંપત્તિ આદિ જડાત્મક વસ્તુઓનો સર્વથા ત્યાગ કરીને જ માનવીઓએ સંપૂર્ણ આત્મવિકાસ મેળવ્યો છે અને મહાપુરુષો તરીકે ઓળખાયા છે.

વિપરીત સમજણવાળા કેટલાક માનવી બધીય બાબતોમાં ધનને પ્રધાનતા આપીને તેને મેળવવા પોતાનું ત્રીશ–પાંત્રીશ વર્ષ સુધીનું માનવ જીવન વાપરી નાંખે છે છતાં જો તેમને કેવળ ચાલુ જીવનમાં જ ઉપયોગી અને મૂકી જવા જેવી તુચ્છ ધનાદિ વસ્તુ ન મળે તો પછી તેમણે પોતાનું શેષ જીવન સાથે લઈ જવાય તેવી વસ્તુ અથવા તો આત્મિક સંપત્તિ મેળવવા વાપરવું જોઇયે. નહિં તો બંને ભવોમાં ઉપયોગી સંપત્તિથી કંગાળ જ રહેવાના અને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જો ભવિષ્યમાં પૈસો મળશે એવી આશાથી મૂકી જવાની વસ્તુ માટે જ જીવનનો વ્યય કરીને મૃત્યુના સીમાડારૂપ વૃદ્ધાવસ્થાએ પહોંચીને કદાચ ધનાદિ મેળવે તો તે બધુંય નકામું છે, કારણ કે વયથી નિર્બળ બનેલો માનવી પાંચે ઇંદ્રિયોની નિર્બળતાને લઇને મેળવેલા વૈષયિક સુખના સાધનોનો ઉપયોગ કરી શકતો નથી અને જીવન સમાપ્ત થતાં બધુંય મૂકીને મોતની સાથે ચાલતો થાય છે.

માનવી જે ધનાદિ–સંપત્તિ સાથે લઇને અવતર્યો નથી તેને સાથે લઇ જઈ શકતો નથી પણ નરદેહ, માનવજીવન તથા પુન્ય આદિ સંપત્તિ કે જેને સાથે લઇને અવતરે છે તેના માટે કાળજી રાખી પ્રયાસ કરે તો તેને પાછી મેળવી શકે છે. એટલે કે પોતે તેવા પ્રકારનું પુન્ય મેળવવામાં માનવ જીવનનો ઉપયોગ કરે કે જેનાથી ભાવીમાં માનવ જીવન તથા માનવ· દેહ મેળવી શકે, અને તે ધનાદિ મેળવવાની તથા વધારવાની તૃષ્ણાથી વિરામ પામીને ધાર્મિક વ્યવસાયમાં જીવન વાપરે તો જ બની શકે છે. જો માનવી માનવ જીવનની કદર કે કિંમત કરી જાણતો હોય તો ભાવીના માટે અત્યારે તેની પાસે છે તેના કરતાંય ઉચ્ચ-કોટીનું માનવજીવન મેળવી શકે છે કે જેમાં આત્મિક સંપૂર્ણ વિકાસ સાધીને સદાને માટે તાત્ત્વિક સુખસંપત્તિનો ભોગી બનીને જન્મ-જરા મરણના ભયથી મુકાઇ જાય છે; પણ અજ્ઞાની જીવ જેમ બાળક ગળ્યું ખાવાની લાલચથી લાડવાને માટે ગળામાંથી કિમતી સોનાનું ઘરેણું કાઢી આપે છે તેમ પૌદ્ગલિક વૈષયિક સુખ માટે જડાસક્ત કિમતી માનવ-જીવન ખુશીથી ખરચી નાંખે છે. કોઇ માનવી પોતાના અગત્યના કામે ઝડપથી જઇ રહ્યો હોય અને રસ્તામાં કોઇ બે માનવીઓની મારા-મારી કે ગાળાગાળી જોવા માણસો ટોળે વળ્યા હોય તો તેમાં પોતે પેસી જઇને ચિત્તમાં ક્લેશ, ઉદ્વેગ તથા કષાય ઉત્પન્ન કરનાર પ્રસંગ જોવામાં કલાક કાઢી નાંખે છે. અથવા તો રસ્તામાં કોઇ વાતો કરનાર મળી જાય તો સ્વાર્થની કે સ્વાર્થ-વગરની વાતો કરવામાં ઘણો સમય ગાળી નાંખે છે, તે વખતે પોતે જે કામે નિકળ્યો હોય તે બધુંય ભૂલી જાય છે અને ચિત્તની પ્રસન્નતાથી કલાકોની સંખ્યામાં માનવજીવન વાપરી નાંખે છે. તે અરસા દરમ્યાન મોડું થવાનો કે કામ બગડવાનો સંકલ્પ સરખોયે કરતો નથી તેમજ કલાક દોઢ કલાકનું માનવ જીવન વાપરીને દ્રવ્યથી તથા ભાવથી લાભ મેળવ્યો છે કે નુકશાન મેળવ્યું છે તેનો પણ વિચાર કરતો નથી. આવા માનવીને આત્મિક સંપત્તિ મેળવવાને કે પુન્યાદિ સાથે લઇ જવાય તેવી સંપત્તિ મેળવવાને ધાર્મિક વ્યવસાયમાં માનવ જીવન વાપરવાને કહેવામાં આવે તો તે પ્રથમ તો ચોખ્ખી ના જ પાડશે તેમ છતાં બહુ જ દબાણ કરી તેને સમજાવવામાં આવે તો બહુ જ કંજુસાઇથી માનવ જીવન વાપરશે. અને તે પણ અરુચિથી તથા ઉત્સાહ વગર એક કલાકનું કામ પા–કલાકમાં જ પતાવી દેશે. અડતાલીસ મિનિટ સુધી સમભાવમાં રહેવાની પ્રતિજ્ઞા લઇને (સામાયિકમાં) બેઠો હશે તોયે વિષમ ભાવમાં જ વખત ગાળશે અને અકળા-મણથી પોતે લીધેલી પ્રતિજ્ઞાનો કાળ પૂરો કરશે.

માનવીને ધનાદિ સંપત્તિની મમતા વધારે હોય છે, કારણ કે તે એમ માને છે કે મેં ઘણા જ પરિશ્રમથી લક્ષ્મી મેળવી છે તેથી પોતે મેળવેલી લક્ષ્મીને બહુ જ કરકસરથી વાપરે છે. એક રૂપીઓ વાપરીને પાંચની અને એથીય વધારે લાભની આશા રાખે છે અર્થાત્ પાંચની કિંમતની વસ્તુ એક રૂપિઆમાં મેળ-વીને સંતોષ માને છે અને જો અણજાણપણે એક આનાની વસ્તુનો રૂપિઓ અપાઇ ગયો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હોય તો પોતે ઠગાયો છે એમ માનીને ઘણો જ પશ્ચાત્તાપ તથા ઉદ્વેગ કરે છે; કારણ કે તેને મહામહેનતે મેળવેલી લક્ષ્મીને વધારીને કિંમતી વસ્તુઓ સંઘરવાનો લોભ હોય છે તેથી તે શ્રમથી મેળવેલી લક્ષ્મીને સાચવીને તેને વધારવામાં જ ડહાપણ સમજે છે. આવી જ રીતે પુદ્ગલાનંદી જડાસક્ત માનવી અત્યંત કષ્ટ વેઠી ઉપાર્જન કરેલા પુન્યના પ્રભાવથી મેળવેલા માનવજીવનને વૈષયિક વ્યાપારમાં વાપરતાં લાભહાનિનો જરાય વિચાર કરતો નથી. પાંચે ઇંદ્રિયોના વૈષયિક આનંદની લાલસાથી માનવજીવનના કલાકોના કલાકો વાપરીને પોતે ખોયું છે કે મેળવ્યું છે તેનો વિચાર કરીને જરાય શોક કરતો નથી. અંતર્મુહૂર્તમાં સંપૂર્ણ આત્મવિકાસ (કેવળજ્ઞાન) મેળવી શકાય છે તેવા કિંમતી માનવજીવનને વિષયપોષક વ્યવસાયોમાં વાપરતાં ખૂબ જ ઉદારતા રાખવી અને વિષયશોષક–આત્મવિકાસ વ્યવસાયમાં કંજુસાઇ બતાવવી તે તદ્દન અજ્ઞાનતા જ સૂચવે છે.

ધન–સંપત્તિ મેળવવામાં તેટલું કષ્ટ વેઠવું પડતું નથી કે જેટલું કષ્ટ માનવજીવન આદિ સામગ્રી મેળવવામાં સહન કરવું પડે છે. અનંતી પુન્યની રાશિ હોય તો જ માનવજીવન–નરદેહ આદિ સામગ્રી પ્રાપ્ત થાય છે. અને તે રાશિ એકત્રિત કરવામાં ઘણાં જ કષ્ટાનુષ્ઠાન કરવાં પડે છે અને ધન તો સામાન્ય પુન્ય હોય તોયે અલ્પ પ્રયાસે અથવા તો પ્રયાસ વગર પણ મળી શકે છે. માટે જ ધન મેળવવા કરતાં માનવજીવન મેળવવામાં ઘણું જ કષ્ટ સહન કરાતું હોવાથી ધન કરતાં જીવન ઘણું જ કિંમતી છે. અને માનવજીવનથી સંપૂર્ણ આત્મવિકાસ સાધી શકાતો હોવાથી તે અમૂલ્ય છે. અને ધનથી ઘણામાં ઘણું તો પૌદ્ગલિક સુખનાં સાધન મેળવી આપે તેવું પુન્ય બંધાતું હોવાથી તે તુચ્છ છે છતાં સંસારી જીવ જ્યાં સુધી મુક્તિ ન મેળવે ત્યાં સુધી પુન્યની ઘણી જ જરૂરત છે. કે જેથી માનવજીવન તથા માનવદેહ આદિ સામગ્રી પણ પાછી મેળવી શકે.

તૃષ્ણા

તૃષ્ણાતણું તાંડવ અહા ! જગમાં બધે દેખાય છે,
લાભ વધતાં લોભ વધતો તૃપ્તિ નહીં કૈં થાય છે;
દુનિયામહીં આ પ્રાણીઓ મૃગજળથકી ભરમાય છે,
તૃષ્ણાતણો ખાડો કદી ના કાંઇથી પૂરાય છે.
અગ્નિમહીં ઘૃત રેડીને અગ્નિ ઓલવી ના શકો,
એવી રીતે ભોગોથકી તૃપ્તિ નહીં પામી શકો;
માર્ગ સાચો ત્યાગમાં તૃષ્ણાતણા, દેખાય છે,
' સંતોષમાં છે સુખ સાચું ' સૂત્ર સત્ય જણાય છે.

અનંતરાય જાદવજી શાહ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આ. શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકરસૂરિના ઉપલબ્ધ ગ્રંથોનો ટૂંક પરિચય
(દ્વાત્રિંશદ્વાત્રિંશિકા–બત્રીશ બત્રીશીઓ)

લે૦–આચાર્યશ્રી વિજયપદ્મસૂરિજી મહારાજ

(ગતાંક પૃષ્ઠ ૭૫ થી શરૂ)

૨૨. ન્યાયાવતાર-આ ગ્રંથ બત્રીશ શ્લોક-પ્રમાણ હોવાથી બત્રીશ દ્વાત્રિંશિકાઓમાં પણ ગણાય છે, માટે હાલ મુદ્રિત અને મળી શકે એવી **૨૧** બત્રીશીમાં આ ગ્રંથને ગણતાં બાવીશ બત્રીશીઓ દિવાકરજી મહારાજની કૃતિ તરીકે મનાય છે. અત્યાર સુધીના તમામ જૈન ન્યાય ગ્રંથ સમુદાયમાં ન્યાય પદ્ધતિને ટૂંકમાં સ્પષ્ટ સમજાવનાર–પહેલા નંબરનો અપૂર્વ તર્ક ગ્રંથ આ શ્રી ન્યાયાવતાર છે. અહીં ઓછા શબ્દોમાં વધારે રહસ્ય જણાવેલું હોવાથી આને સૂત્ર તરીકે ખુશીથી કહી શકાય. આ બત્રીશી કદમાં નાની છતાં અનેક વિશિષ્ટ વિચારોથી ભરેલી છે. એમ સિદ્ધર્ષિકૃત ટીકાના વાંચનથી નિષ્ટંક જણાય છે. આના એકેક શ્લોકાદિને આધારે ઘણા મહર્ષિઓએ વિશાલ ગ્રંથો બનાવ્યા છે, માટે આને જૈન ન્યાયની પ્રગતિનું મૂળ સ્થાન કહી શકાય. આનો દરેક શ્લોક જેટલા સ્પષ્ટાર્થની અપેક્ષા રાખે તેનાથી વધારે સ્પષ્ટાર્થની અપેક્ષા ૨૦–૩૦ મા શ્લોકમાં રહેલી છે, એમ તેની રચના વગેરે જોતાં માલૂમ પડે છે. દિવાકરજી મહારાજે અહીં મુખ્ય અભિધેય તરીકે પ્રમાણના સ્વરૂપને જ લક્ષ્યમાં રાખીને પહેલા શ્લોકમાં પ્રમાણનું લક્ષણ–સ્વરૂપ અને ભેદો જણાવી, બીજા શ્લોકમાં જણાવે છે કે–કોઈને એવો પ્રશ્ન થાય કે–પ્રમાણ અને તેને અનુસરતો વ્યવહાર, તો દરેક માણસને પોતાના અનુભવનો વિષય જ હોય છે. એટલે એ બંને વાનાં દરેકને સમજાય તેવા છે, તો પછી પ્રમાણનું લક્ષણ જણાવવાનું શું કારણ? આ પ્રશ્નનો જવાબ ત્રીજા શ્લોકમાં જણાવ્યો છે. ચોથા શ્લોકમાં પ્રત્યક્ષ પ્રમાણનું અને પરોક્ષ પ્રમાણનું લક્ષણ જણાવી, પાંચમા શ્લોકમાં અનુમાનનું લક્ષણ જણાવ્યું છે. છઠ્ઠા શ્લોકમાં વિજ્ઞાનવાદી બૌદ્ધના વિચારનું ખંડન કરી સાતમા શ્લોકમાં પ્રમાણની સિદ્ધિના કારણ તરીકે બે વસ્તુની સિદ્ધિ જણાવી છે. એટલે પ્રમાણથી પ્રમેયનો બોધ, અને પ્રમેયથી પ્રમાણના સ્વરૂપની નિષ્પત્તિ થાય છે. આઠમા શ્લોકમાં શબ્દ પ્રમાણનું લક્ષણ, નવમા શ્લોકમાં શાસ્ત્રનું લક્ષણ, દશમા શ્લોકમાં પરાર્થ પ્રમાણનું લક્ષણ જણાવી, ૧૧ મા શ્લોકમાં અનુમાનની પેઠે પ્રત્યક્ષમાં પણ પરાર્થપણાની ઘટના કરી, ૧૨ મા શ્લોકમાં પરાર્થ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણનું સ્વરૂપ જણાવ્યું છે. ૧૩ મા શ્લોકમાં પરાર્થાનુમાન પ્રમાણનું સ્વરૂપ જણાવી, ૧૪–૧૫–૧૬ મા શ્લોકમાં પક્ષનું સ્વરૂપ વગેરે જણાવી, ૧૭ મા શ્લોકમાં હેતુનો પ્રયોગ કરવાની પદ્ધતિ બે રીતે જણાવી છે. ૧૮ મા અને ૧૯ મા શ્લોકમાં સાધર્મ્ય દૃષ્ટાંત અને વૈધર્મ્ય દૃષ્ટાંતની બીના જણાવી ૨૦ મા શ્લોકમાં દૃષ્ટાંતની બાબતમાં નૈયાયિકનો વિચાર વગેરે જણાવી, ૨૧ મા શ્લોકનાં પક્ષાભાસની બીના જણાવી છે. ૨૨ મા શ્લોકમાં હેત્વાભાસનું સ્વરૂપ જણાવી, ૨૩ મા શ્લોકમાં હેત્વાભાસના ભેદો, નામ, વ્યાખ્યાદિ જણાવી ૨૪ મા ૨૫ મા શ્લોકમાં સાધર્મ્ય

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દૃષ્ટાંતાભાસની, ને વૈધર્મ્ય દૃષ્ટાંતાભાસની બીના જણાવી છે. ૨૬ મા શ્લોકમાં દૂષણનું અને દૂષણાભાસનું સ્વરૂપ જણાવી ૨૭ મા શ્લોકમાં પારમાર્થિક પ્રત્યક્ષની ઓળખાણ આપી છે. ૨૮ મા શ્લોકમાં પ્રમાણનું ફલ જણાવી ૨૯ મામાં પ્રમાણ અને નયની વિષયને અંગે વિચારણા કરી ૩૦ મા શ્લોકમાં નય અને સ્યાદ્વાદ વચ્ચેનો સંબંધ તથા બંનેનું અંતર જણાવ્યું છે. એકત્રીશમા શ્લોકમાં જીવનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ જણાવી, ૩૨ મા શ્લોકમાં ઉપસંહાર કરતાં દિવાકરજી જણાવે છે કે–આ પ્રમાણાદિની વ્યવસ્થા અનાદિ અનંત સ્વરૂપ છે. દરેક વ્યવહાર કરનાર જીવોને સામાન્ય રૂપે તે જાણમાં જ હોય છે, છતાં પણ વિશેષ સ્વરૂપના જિજ્ઞાસુને માટે જણાવી છે. અહીં પ્રમાણની ચર્ચા શરૂ કરી પરાર્થાનુમાનનું સવિસ્તર વર્ણન કરી સ્યાદ્વાદ શૈલીથી પક્ષ-સાધ્ય-હેતુ-દૃષ્ટાંત-હેત્વાભાસાદિના લક્ષણાદિ જણાવી નયવાદ અને સ્યાદ્વાદ વચ્ચેનું અંતર વિસ્તારથી સમજાવ્યું છે. એમ ટૂંકામાં ન્યાયાવતારને અંગે કહી શકાય. ન્યાયાવતાર–એ નામ જ જણાવે છે કે-દિવાકરજી મહારાજે ન્યાય શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવાની ઇચ્છાવાળાને લક્ષ્યમાં રાખીને જ આ બત્રીશી રચી છે માટે તેનો શબ્દાર્થ આ રીતે કરવો. વિદ્યાર્થીઓને ન્યાયમાં અવતાર-પ્રવેશ કરાવનાર જે ગ્રંથ તે ન્યાયાવતાર કહેવાય. આની ભાષા નિશ્ચયે પ્રસાદપૂર્ણ છે, આમાં વિચારોની સ્પષ્ટતા તરવરે છે, જણાવેલા લક્ષણો નિષ્ટંક છે, જૈનતર્ક પરિભાષાના પ્રચારક સાધનોમાં આદિમ-સાધન આ ન્યાયાવતાર જરૂર કહી શકાય, તેથી આપણે પૂજ્ય દિવાકરજી જૈનતર્ક પ્રણાલિકાના પ્રસ્થાપક હતા, એમ માનીએ તેમાં તલભાર પણ અતિશયોક્તિ છે જ નહિ. ન્યાયાચાર્ય શ્રી યશોવિજયજી મહારાજાદિના ગ્રંથોનું સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરતાં પરિણામે એ નિર્ણય થાય છે. દિવાકરજીના પછીના સમયમાં થયેલા ઘણાં જૈન જૈનેતર સમર્થ વિદ્વાનોએ પણ પોતાની ગ્રંથરચનામાં ન્યાયાવતારાદિના વિચારોની બહુમાનપૂર્વક સંકલના કરવામાં પોતાના ગ્રંથોનું ગૌરવ માન્યું છે. એટલું જ નહિ પણ ન્યાયાચાર્યે તો જૈનતર્ક પરિભાષા, જ્ઞાનાર્ણવ, બત્તીસાબત્તીસી, જ્ઞાનબિંદુ, ઉપદેશ રહસ્ય, ધર્મ-પરીક્ષાદિમાં સાક્ષીપાઠરૂપે તે તે વચનો મૂકી તે સર્વનું ઓછાવધતા પ્રમાણમાં વિવેચન પણ કર્યું છે. આવા આવા વિવેચનવાળા સાક્ષીપાઠો-ન્યાયાચાર્યના હાલ લભ્ય ગ્રંથોમાં પણ જે જે મળતા હોય, તેનો સંગ્રહ કરી બુદ્ધિપૂર્વક તેની વિશિષ્ટ સંકલના કરાય તો હું માનું છું કે-દિવાકરજીના ગ્રંથો (કેટલીક બત્રીશીઓ વગેરે) જે હજુ સુધી વિવેચન વિનાના (રહિત) પણ જણાય છે, તે વિવેચન સહિત બનાવી શકાય. સમ્મતિ પ્રકરણની ગાથાઓને અંગે પણ આવી જ બીના સમજી જરૂર ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે. અહીં પ્રમાણાદિ પદાર્થોની વ્યાખ્યા વગેરેનું નિરૂપણ નિર્દોષ દૃઢ પદ્ધતિએ કર્યું છે, તેથી વ્યાખ્યાકારોએ ન્યાયાવતારની વ્યાખ્યાઓમાં અર્થભેદ લગાર પણ કર્યો નથી; માત્ર શબ્દોની જ ફેરફારી કરી છે. જ્યારે ન્યાયપ્રવેશાદિ બૌદ્ધ ગ્રંથોમાં ૧ પ્રત્યક્ષપ્રમાણ અને ૨ અનુમાન પ્રમાણઃ આ રીતે બે ભેદ પ્રમાણના દેખાય છે. ત્યારે અહીં ૧ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ, ૨ પરોક્ષ પ્રમાણ. આ રીતે ભેદ જણાવી પરોક્ષના ૧ અનુમાન. ૨ આગમ બે ભેદો જણાવ્યા છે. એટલે અહીં પરોક્ષના ભેદ તરીકે, અને પ્રમાણના પ્રતિભેદ (પ્રભેદ) તરીકે અનુમાન પ્રમાણ જણાવ્યું. બૌદ્ધો એને પ્રમાણના મુખ્ય ભેદ તરીકે સ્વીકારે છે. શ્રી વાદિદેવસૂરિ મહારાજે પ્રમાણનયતત્ત્વાલોકાલંકારમાં પરોક્ષના ૧ સ્મરણ. ૨ પ્રત્યભિજ્ઞાન, ૩ તર્ક, ૪ અનુમાન, ૫ આગમ આ પાંચ ભેદો જણાવ્યા છે, તે સંક્ષેપે અહીં જણાવેલ બે ભેદનો જ વિસ્તાર છે એમ સમજવું. (ચાલુ)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ન્યાયરત્નાવલિ.

(ગતાંક પૃ. ૫૭ થી શરૂ.)

લેખક—મુનિમહારાજશ્રી ધુરન્ધરવિજયજી.

(૧૦)

अक्षिपात्रन्यायः ॥ १० ॥

अक्षिपात्र—એટલે આંખરૂપી વાસણ. દેહમાં અનેક અવયવો છે તેમાં આંખ એ સૌથી વધારે સચેતન અવયવ છે. આંખને હિસાબે બીજા અવયવો જડ છે. રજનો કણ પણ આંખમાં પડે તો આંખ ઉદ્વેજિત થઇ જાય છે. આંખને ખબર પડે છે. તે તેને ખૂંચ્યા કરે છે. બીજા અવયવો ઉપર ગમે તેટલા રજકણ પડે તો પણ તેને જાણ થતી નથી. જાણ થાય છે તો તે તેને તેવી પીડા કરતા નથી કે જેથી તેને દૂર કરવા તુરત જ યત્ન કરાય. આંખમાં એમ ચાલતું નથી. તેમાં પડેલો એક કણ પણ આત્માને બેચેન બનાવી દે છે. જ્યાં સુધી તેને દૂર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી બીજું સૂઝતું નથી. તે રજ દૂર થાય ત્યારે જ શાન્તિ વળે છે. આ વાસ્તવિક હકીકત છે.

આ ન્યાયનો ઉપયોગ આધ્યાત્મિક વિચારણામાં વિશેષ કરવામાં આવે છે. બે પ્રકારના આત્માઓ છે. તેમાં કેટલાક મૂર્ખ–જડ–અજ્ઞાની છે અને બીજા સમજુ–જ્ઞાની–વિદ્વાન્ છે. જે જ્ઞાની છે તે અક્ષિપાત્ર સમા છે. તેમના આત્મા ઉપર ચોંટેલ સહજ પણ કર્મરજની તેમને ખબર પડે છે. તે તેમને ખૂંચ્યા કરે છે. તેને દૂર કરવા તેઓ સતત સયત્ન રહે છે. જ્યાં સુધી તે દૂર ન થાય ત્યાંસુધી તેમને ચેન પડતું નથી. તે દૂર કર્યા પછી જ નિરાંત વળે છે. બીજા જે જડ અને મૂર્ખ આત્માઓ છે તે દેહના બીજા અવયવોની જેમ ગમે તેટલા કર્મદળ વળગે તો પણ ઉદ્વિગ્ન થતા નથી. તેને દૂર કરવા કાંઇ પણ ઉદ્યમ કરતા નથી. અનાદિ પરિણતિથી કરતા હોય તે કર્યા જ કરે છે. તે કર્મ રજથી થતાં દુઃખનું પણ વાસ્તવિક ભાન એ આત્માઓને હોતું નથી.

યોગભાષ્યમાં ઉપર પ્રમાણે આ ન્યાયનો ઉપયોગ કરતાં કહ્યું છે—

एवमिदमनादिदुःखस्रोतो विप्रसृतं योगिनमेव प्रतिकूलात्मकत्वादुद्वेजयति । कस्मात्? अक्षिपात्रकल्पो हि विद्वानिति । यथोर्णातन्तुरक्षिपात्रे न्यस्तः स्पर्शेन दुःखयति, न चान्येषु गात्रावयवेष्वेवमेतानि दुःखान्यक्षिपात्रकल्पं योगिनमेव क्लिश्नन्ति, नेतरं प्रतिपत्तारम् ।

યોગસૂત્રની મણિપ્રભા નામની વૃત્તિમાં, ન્યાયભાષ્ય ઉપરની વાચસ્પતિમિશ્રવિરચિત તાત્પર્ય ટીકામાં, માધ્યમિક વૃત્તિમાં, યોગવાર્તિક વગેરે ગ્રન્થોમાં પ્રસંગે પ્રસંગે આ ન્યાયનો ઉપયોગ કરેલો છે.

આત્માને અક્ષિપાત્ર સમો બનાવીને કર્મરજને દૂર કરવા સતત યત્નશીલ બનવું એ જ ન્યાયનું વાસ્તવિક રહસ્ય છે. આ ન્યાયની ખરેખરી સમજ પણ એજ છે.

अक्षिपात्रसमाः सर्वे, सूक्ष्मपक्ष्मविदां वराः ॥
कर्मधूलीमपाहृत्य, पश्यन्ति विमलं जगत् ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ધર્મ....કૌશલ્ય.

(૪૭)

નિશ્ચળ–Unchangeable :—

લક્ષ્મી ચળ છે, જીવતર ચળ છે અને જીવનમાં જુવાની પણ ચળ છે. આવા અસ્થિર સંસારમાં માત્ર ધર્મ જ નિશ્ચળ છે.

ચારે બાજુએ જોઇએ તો એકદમ આવી પડેલી લક્ષ્મી ચાલી જતી જોવાય છે, આજે જેના ઘરમાં છપ્પન પર ભેરી વાગતી હોય ત્યાં થોડા વખત પછી કાગડા ઊડતા દેખાય છે, જેને ત્યાં આજે હજારો લાખોનાં ભરણાં થતાં હોય ત્યાં વરસ પછી કોઇના જોડાનો પગરવ દેખાતો નથી, જ્યાં આશીર્વાદ દેવા આજે અનેક તલપાપડ થતાં હોય છે ત્યાં થોડા વખત પછી ખબર પૂછવા પણ કોઇ આવતું નથી, જેને લોકો ગાંગજીભાઇ શેઠ કહીને બોલાવતા હતા તેને હવે ગાંગલો કહીને બોલાવે છે. આ સર્વ **લક્ષ્મી દેવીની માયા** છે. એ હોય છે ત્યારે હજાર જાતના તોફાન કરાવે છે, માણસને ગાંડો બનાવી મૂકે છે, એની આંખમાંથી શરમ ઉપાડી મૂકે છે, એને ખુશામતખોર બનાવી દે છે અને એની જીવન પરની દૃષ્ટિ આખી ફેરવી નાખે છે. દુનિયા જાણે એની મોરલી પર નાચતી હોય, સંસાર જાણે એનો તાબેદાર હોય, વિદ્વાનો અને પંડિતો જાણે એની ચિઠ્ઠીના ચાકર હોય, એવો એનામાં નાદ આવી જાય છે, એવો એનામાં હુંકાર આવી જાય છે પણ વસુ વગરનો થતાં એ પશુ બની જાય છે. લક્ષ્મીને ગોળ મટોળ દડા જેવા લોઢાના તબક પર અસ્થિર ઊભી રહેતી કલ્પવામાં આવે છે. એ કયાં જશે, એનો પગ તળેનો દડો કઇ બાજુ સરકશે એ કાંઇ કહેવાય નહિ. પણ એ સ્થિર રહી શકતી નથી, આડીઅવળી તગડાયા કરે છે. અને ચલક ચલાણાની પેઠે આજે અહીં હોય તો થોડા વખત પછી ઓલે-(બીજે) ઘેર ભાણું માંડે છે. ખરેખર **લક્ષ્મી ચળ** છે અને અત્યારના કાળા બજારના દિવસોમાં કઇકને લાખોપતિ થતાં અને ધૂળમાં રગદોળાઇ જતાં નજરે જોઇએ છીએ.

અરે લક્ષ્મી તો શું ? પણ ખૂદ **જીવતર પણ** એવું જ **અસ્થિર છે.** કાર્યક્રમ વરસોનાં ગોઠવાય અને પાંચમે દહાડે અંદરનો એક મુદ્દામ દાણો ખસી જાય અને આખી બાજી ઉપાડી લવી પડે અને માણસ ધનોતપનોત થઇ જાય. આજે ગીત ગવાતાં હોય ત્યાં કાલે મરશિયાં લેવાય, આજે મુજરા લેવાતા હોય ત્યાં કાલે મ્હોં વળાતાં દેખાય, આજે જયનાદ બોલાતા હોય ત્યાં કાલે પ્રાણપોક મૂકાય ! આવું જીવતર છે. એક ઘડીનો ભરોંસો નથી, જે સાંકળ વાસીને રાત્રે સૂતા તે સાંકળ સવારે પોતે ઉઘાડશે કે બારણાં ખેડવવાં પડશે એટલો પણ ભરોંસો નથી અને વ્યાધિ, અકસ્માત, તાવ, ક્ષય, હૃદયબંધ અને ટાઇફોઇડ, ન્યુમોનિયા અને અનેક જર જીવાતથી ભરેલાં આ વાતાવરણમાં કયારે હુકમ–તેડાં આવશે તેની કાંઇ ખબર નથી. જાણવાનાં સાધન નથી અને નિર્ણયના મુદ્દા નથી. આવું જીવતર છે.

અને **જુવાનીનો લટકો તો ચાર દહાડાનો** છે. જુવાનીનો ચટકો ગયો કે પગ ઢીલા પડે, માથે તાલ પડે, આંખનાં નૂર જવા માંડે અને લાકડીને ટેકે ચાલવાનું થાય, ત્યારે ઘરમાં અને ગામમાં હાડ-હાડ થવાનું બને. જુવાનીનો સમય તો વાત કરતાં ચાલ્યો જાય છે. ત્યારે આવા ચલાચલ સંસારમાં કાંઇ સ્થિર ખરું કે બધે અસ્થિરતા અને દોડાદોડ જ છે. નિત્યામત્ર જેવી દેહડી જાય, ટેકો આપનાર સગાં જાય, પોતાનાં માનેલાં સ્નેહીઓ જાય, ત્યારે પણ લટક સલામ કરનાર ધર્મ ઊભો રહે છે. એ પાસ આવે છે, એ સાથે આવે છે, એ ટેકો આપે છે અને એ સાચું સગપણ અને ખરો સ્નેહ દાખવે છે; દાખવે છે એટલું જ નહિ પણ એ બરાબર પડખે **ઊભો** રહે છે અને સર્વ સંયોગોમાં એ પ્રાણીને **આધારભૂત થાય છે. જે** દેહને ઊંચા ખોરાકથી, મૂલ્યવાન દવાથી, સ્નાનવિલેપનથી અને અનેક સુરમ્ય રચનાઓથી પોષેલ હોય તે દેહ પારકો થઇ જાય છે, એને અડનારને સ્નાન કરવું પડે છે, સગાં દૂર થઇ જાય છે ત્યારે ખરો આધાર ધર્મનો થાય છે, એ જવાનું થાય ત્યાં સાથે આવે છે, એ અડીકડીને વખતે પડખે ઊભો રહે છે અને એ અણીને વખતે નોક રાખે છે. આ પ્રમાણે હકીકત હોવાથી પોતાનું હિત ઇચ્છનાર માણસે ધર્મને એના સાચા અર્થમાં ઓળખવો, ધર્મને એનાં અંગ પ્રત્યંગમાં સમજવો, ધર્મને પોતાનો ચાલુ અને આગામી હિતચિંતક તરીકે સ્વીકારવા અને એને સાચી રીતે સમજી એનામય જીવન બનાવી દેવું. અનિશ્ચળ ધર્મ કલ્પવૃક્ષની જેમ વાંછિતને આપનાર છે, સદૈવ રક્ષણ કરનાર છે, હમેશને માટે હિતાવહ છે.

[illegible] लक्ष्मीश्चलाः प्राणाश्चलं जीवितयौवनम् । चलाचले च संसारे, धर्म एको हि निश्चलः ॥ भर्तृ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૪૮)

ઊંધી બાજી–Topsyturvyism:—

લાખો જાતના ઉપાયો કરીને જેમ તેમ કરીને વૈભવ મેળવે, સંસારના અભ્યાસથી એ સ્થાયી છે એવી એના ઉપર હૃદયની ધારણા કરે, ત્યારપછી અકસ્માત્ ક્રૂર હૃદયવાળો શત્રુ કે રોગ કે ભય કે ઘડપણ અથવા મરણ એ સર્વની ઉપર ધૂળ નાખો !

માણસ અનેક ઉપાયે પૈસા મેળવે: કોઇ જાત–મહેનત, કોઈ સાચાં ખોટાં કરીને, કોઇ ઊંધાંચત્તાં સમજાવીને, કોઇ કાળાં બજારો કરીને, કોઇ ઉજાગરા વેઠીને, કોઇ અક્કડ શેઠીઆની નોકરી ઉઠાવીને, કોઇ ફાંટાદાર મેનેજરનાં મેણાં ટોણાં ખમીને **પૈસા મેળવે.** પૈસા મેળવવા માટે મહાઆરંભ મહાપરિગ્રહ કરે, અનેક જીવોનો નાશ થાય તેવા મોટાં કારખાનાં ચલાવે, લાખો માછલી કપાઇ જાય તેવા માછલીના ધંધા કરે અને કોઇ કોઇ તો ખૂન કરવા માટેના પૈસા પરઠી તેના ઉપર ધનવાન બને. કેટલાક સીધો વેપાર કરી ધન મેળવે, કેટલાક લાંચ રૂશ્વત લઇ ઘરનાં ઘર કરે અને કઈક તો જૂઠાં બોલી, ખોટાં ખાતાં બનાવી, બનાવટી દસ્તાવેજો કરી, ખોટી સાક્ષી પૂરી–ગમે તેમ કરી ધનવાન થવા પ્રયત્ન કરે અને માલદાર થાય. કોઇ સાચો વેપાર કરીને ધન મેળવે, કોઇ સીધે રસ્તે ધનના ઢગલા કરે, કોઇ ઈન્કમટેક્ષ બચાવી માલદાર બને, કોઇ જાહેર જનતાની ગરજનો લાભ લઈ મ્હોં માગ્યા દામ લે–આવા અનેક રીતે માણસ પૈસા મેળવે, અનેક રીતમાંથી પોતાને ફાવે તે રીતનો સાચો સારો કે ખોટો ઉપયોગ કરી ધનપતિ થાય.

અને નવાણુંને ધક્કે ચઢ્યા એટલે પછી **પૈસા વધારવાનો મોહ** લાગે, પછી ધન મળતું જાય તેમ લોભ વધતો જાય. હજારે નિરાંત માનનારને લાખ મળે તો પણ ધરપત ન થાય અને કરોડવાળો છપન કરોડના કોડ સેવે. આમ ધનવાન થતાં આગળ વધતો જાય અને સાથે માને કે પોતે જ ધનવાન થયો છે અને હવે તો ગમે તે રસ્તે પૈસો પોતાની પાસે અનંત કાળ રહેશે અને પોતે લક્ષ્મીપતિ તરીકે અનંત કાળ પર્યંત વાપરશે. પૈસા કમાતી કે સંઘરતી વખત માણસ માને છે કે પોતે કદી મરવાનો નથી કે ઘરડો થવાનો નથી. પૈસો પોતાનો છે, સ્થાયી છે અને પોતે તેને કદી છોડવાનો નથી કે પૈસો તેને કદી છોડવાનો નથી. એ ધારણા પર એ પોતાની સૃષ્ટિ માંડે છે અને આગળ ઝુકાવતો જાય છે.

આવી અંદરની ખોટી ધારણાને તાબે થઇ એ કોઇ કોઇ વાર જિંદગીની અસ્થિરતાની વાત કરે તેની અંદર પણ એનો દંભ હોય છે. એ માનતો હોય છે કે બીજા ભલે મરે, કે દિવાળાં કાઢે, પોતાનો અમરપટ્ટો સાચો છે. પણ તેની સામેના ઘણા **વિકરાળ તત્ત્વો** એની આ ધારણાને ધૂળ ભેગી કરે છે. માંદો પડે અને પથારીવશ થાય કે રામ બોલો થઇ જાય, ચોર ચોરી જાય કે દેણદારો ખૂટી જાય, પોતે ઘરડો થઇ જાય કે કાળનો સપાટો આવી લાગે એટલે બાંધેલા ભ્રમો તૂટી જાય છે અને પોતે હાથ ઘસતો રસ્તે પડી જાય છે. એના ધનની સ્થિરતાનાં વાદળો વીખરાઈ જાય છે અને કાં તો ધન પલાયન કરી જાય છે અથવા એને છોડીને પોતાને રસ્તો પકડવો પડે છે. વાંદરાને પકડવા માટે નાના મ્હોંવાળી ગાગરમાં બોર ભર્યાં હોય અને એમાં મુઠો નાખી બોરને પકડનાર વાંદરો એમ માને છે કે એને ગાગરે પકડી રાખ્યો છે, પણ મદારી કાકાનો એક કોરડો વાગે કે હાથ છૂટી જાય છે, ગાગર નીચે પડે છે ત્યારે મોડું મોડું એને ભાન થાય છે કે ગાગરે એને નહોતો પકડ્યો, પણ પોતે ગાગરને પકડી રાખી હતી. સાંસારિક સર્વ અભ્યાસો, આકાંક્ષાઓ, સ્નેહો અને રંગો આવા પ્રકારના હોય છે. સ્થાયી નથી એને એ સ્થાયી મનાવે છે, અસ્થિરને સ્થિર મનાવે છે, પરભાવને સ્વભાવ મનાવે છે અને **ખોટી માન્યતા પર રચાયેલી કલ્પિત સૃષ્ટિમાં પ્રાણી હવાંતીઆં મારે છે.** આખી માન્યતાનો પાયો જ ખોટો છે અને ન કરવા યોગ્ય સ્થાને કરેલ પ્રેમ અંતે જરૂર દગો દે છે, તેમ એને ખોટા પાયા પર રચાયેલી માન્યતાને કારણે થયેલ રાગ દગો દે છે. ધર્મકુશળ માણસ આવા અભ્યાસમાં ન ફસાય, આવા ઉપર-ચોટીયા ખ્યાલોથી લેવાઇ ન જાય. (મૌક્તિક)

उपायानां लक्षैः कथमपि समासाद्य विभवं, भवाभ्यासात्तत्र ध्रुवमिति निबध्नाति हृदयम् ।
अथाकस्माद्स्मिन् विकिरति रजः क्रूरहृदयो, रिपुर्वो रोगो वा भयमुत जरा मृत्युरथवा ॥

શાંત સુધારસ–કરુણાભાવના.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

યોગ મીમાંસા

સં. મુ. પુણ્યવિજયજી (સંવિજ્ઞપાક્ષિક)

(ગતાંક પૃષ્ઠ ૭૭ થી શરૂ.)

અપુનર્બંધકાદિ જીવની દૃષ્ટિ પરલોકપ્રધાન હોઇ પરલોકહિતસાધક અનુષ્ઠાનોનું માત્ર શાસ્ત્ર પ્રદર્શક હોઇ શાસ્ત્ર પ્રત્યે જ તે જીવ આદર બહુમાનવંત તથા ભક્તિવંત હોય છે. એથી જ અનુષ્ઠાન-સેવનમાં શાસ્ત્રલક્ષી હોય છે; એટલે એનામાં લોકોત્તર ધર્મની પ્રાપ્તિની અને ભાવાજ્ઞાના પાલનની પણ યોગ્યતા પ્રાપ્ત થતી જાય છે.

એ અપુનર્બંધક જીવ મિથ્યાત્વની અતિ મંદતાના પ્રભાવે અસદ્ગ્રહથી રહિત બની ગયેલો હોય છે. તથા ભગવત્કથિત અનુષ્ઠાનોમાં દત્તચિત્ત અને ઉપયુક્ત બની ગયો હોય છે. માત્ર એને સમ્યગ્દર્શન નહિ હોવાના કારણે વિશિષ્ટ બોધ નથી, આમ છતાં શક્યતાનુસાર એ જીવ અર્થનો પર્યાલોચક હોય છે, સૂત્ર અર્થ અને ભગવંત પ્રત્યે આદરશીલ હોય છે, ગતાનુગતિકથી પર હોય છે; અને સાચા ગુણોનો રાગી હોય છે. 'અપાર સંસારસાગરમાં અનેક દુઃખોને સહવાવાળા એવા મને મહાપુણ્યે દુર્લભતમ પ્રભુદર્શન પ્રાપ્ત થયું છે' આ પ્રકારે અપૂર્વ પ્રમોદવાળો હોય છે, અને વિધિનું પૂર્ણ પાલન નહિ થવા છતાં તેનો રસિક છે, વિધિપૂર્વક અનુષ્ઠાનના પાલક પ્રત્યે બહુમાની હોય છે, અને વિધિભંગનો અતીવ ભીરુ હોય છે; સાથે જ કર્મના નિયોજનથી મંદભાવે પાપક્રિયાકારક છતાં તીવ્ર ભાવે અકર્તા હોય છે અને તત્ત્વનો પરમ શુશ્રૂષુ હોય છે; દેવગુર્વાદિનો યથાસમાધિ સેવક અને પૂજક હોય છે; તથા ધર્મનો અત્યંત રાગી હોય છે. અત એવ એનું અનુષ્ઠાન અપ્રધાન અર્થમાં દ્રવ્યરૂપે ગણાતું નથી, કિન્તુ ભાવાજ્ઞાના કારણરૂપે પ્રધાન અર્થમાં દ્રવ્યરૂપે ગણાય છે.

જ્યારે સકૃદ્બંધકને પણ ગુર્વાદિના યોગે અસદ્ગ્રહથી નિવૃત્ત થવા છતાં દત્તચિત્ત અને ઉપયુક્ત નહિ હોવાના કારણે ભાવાજ્ઞાની યોગ્યતાવાળા ગણી શકાતા નથી. સાથે જ તેવા જીવોને વાસ્તવ અર્થની પર્યાલોચના, વાસ્તવ્ય ગુણાનુરાગ, પૂર્વમાં અપ્રાપ્ત એવા પણ અપૂર્વ તત્ત્વની પ્રાપ્તિથી જનિત પ્રમોદ, વિધિભંગજનિત દુઃખ અને તથાવિધ સંસારભીતિ નહિ હોવાના કારણે એમનું અનુષ્ઠાન અપ્રધાન અર્થમાં તુચ્છરૂપ અર્થમાં દ્રવ્યરૂપે સમજવું. માત્ર અનુષ્ઠાન પવિત્ર હોઇ સાંસારિક ભોગફલક સમજવું. જે ભોગફલ ભાવીમાં સંસાર અને દુઃખવર્ધક હોય છે. શુભ અનુષ્ઠાનની સદ્વિષયતાના પ્રતાપે જ અભવ્યોનો અનંતશઃ ગ્રૈવેયકોમાં ઉત્પાદ શાસ્ત્રમાં શ્રવણગોચર થાય છે. અભવી ભવાભિનંદીને સુખની પ્રાપ્તિમાં મુક્તિ અદ્વેષ જ મુખ્ય કારણ છે: પરંતુ અભવ્યે કરેલું શુભાનુષ્ઠાન મુક્તિ અદ્વેષરૂપે હોયે છતે સદ્ભુત (સાચી) મુક્તિરૂપ નથી; કિન્તુ તેની મુક્તિ સ્વર્ગથી અભિન્નપણે પરિણમિત હોય છે; એથી જ તેનું અનુષ્ઠાન સદનુષ્ઠાનરાગ પ્રયોજક નથી. અતઃ અભવ્યોની કદાપિ પણ મુક્તિ હોતી નથી, જ્યારે ભવ્ય ચરમાવર્તી જીવનું મુક્તિ અદ્વેષત્વ સદ્ભૂત મુક્તિરૂપે હોઇ સદનુષ્ઠાન રાગપ્રયોજક હોય છે અર્થાત્ અભવ્યોને ફલના વિષયમાં દ્વેષ હોતો નથી, જ્યારે ભવ્ય ચરમાવર્તીને ફલ અને ફળના સાધન પ્રત્યે દ્વેષ નથી હોતો. એ રીતે મુક્તિ અદ્વેષ નામકરણ એક હોવા છતાં બંનેમાં તફાવત જાણવો.

યદ્યપિ જેમ પ્રજ્ઞાપક સદ્ગુર્વાદિકના યોગમાં પ્રજ્ઞાપ્ય અપુનર્બંધકાદિનો અસદ્ગ્રહત્યાગ પરંપરાએ રત્નત્રયીનો હેતુ બને છે, માટે અપુનર્બંધકાદિનું અનુષ્ઠાન કારણરૂપ દ્રવ્યાનુષ્ઠાન કહેવાય છે, તેમ સકૃદ્બંધકાદિનો પણ અસદ્ગ્રહ અપવર્તનશીલ છે; તો એ પણ રત્નત્રયીનું કારણ બની તે જીવોના શુભાનુષ્ઠાનને ભાવાજ્ઞાના કારણરૂપ કેમ ન બનાવે? આ પ્રશ્નનું સમાધાન તે છે કે—અપુનર્બંધકાદિને ભાવાજ્ઞાની પ્રાપ્તિમાં અલ્પકાળનું અંતર છે; તેથી તેમનું અનુષ્ઠાન કારણરૂપ માની શકાય છે, જ્યારે સકૃદ્બંધકાદિને ભાવાજ્ઞાની પ્રાપ્તિમાં અધિક અંતર છે; તેથી તેમના અનુષ્ઠાનને ભાવાજ્ઞાના કારણરૂપ માની શકાય નહિ પરંતુ અપ્રધાન જ માનવું જોઇએ.

(ચાલુ)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રીમાન્ યશોવિજયજી.

(લેખક:—ડૉ. ભગવાનદાસ મન:સુખભાઇ મહેતા, એમ. બી. બી. એસ.)

અધ્યાત્મવેત્તા અને યોગરહસ્યવિદ્ તરીકે.

અધ્યાત્મ અને યોગ વિષયમાં તો **શ્રીમાન્ યશોવિજયજીએ** અદ્ભુત પ્રગતિ સાધી હતી, ને તેની ઉત્તમ પ્રસાદી તેમણે આપણને શ્રી **અધ્યાત્મસાર, અધ્યાત્મઉપનિષદ્, બત્રીશ બત્રીશી** આદિ અનેક મહાર્થ ગ્રંથોદ્વારા આપી છે. તે તેમના દીર્ઘકાલીન શાસ્ત્ર અભ્યાસનું, ગુરુગમદ્વારા પ્રાપ્ત સંપ્રદાય જ્ઞાનનું, ને પોતાના અનુભવયોગનું પરિપકવ ફળ છે, એમ તેમના પોતાના જ વચન પરથી પ્રતીત થાય છે. કારણકે તેઓશ્રી ત્યાં કહે છે કે—

**"शास्त्रात्परिचितां सम्यक् संप्रदायाच्च धीमताम्
इहानुभवयोगाच्च प्रक्रियां कामपि ब्रुवे ॥"**

અધ્યાત્મ વિષય સંબંધી આ ગ્રંથરત્નનો એ છેલ્લામાં છેલ્લો શબ્દ છે, most up-to-date છે, અધ્યાત્મ સંબંધી સર્વ વિષયોનો તે જાણે મહાકોષ છે—ખજાનો છે. તેમાં પ્રત્યેક વિષય એટલો બધો સુસ્પષ્ટ ને હૃદયંગમ રોચક રીતે વર્ણવેલો છે, કે તે વાંચતાં—વિચારતાં જિજ્ઞાસુની જિજ્ઞાસાને વૃદ્ધિ પમાડી પરિતોષ ઉપજાવે છે.

આ તેમના ચિરંજીવ કીર્તિસ્તંભ સમા અધ્યાત્મ—યોગ વિષયક ગ્રંથોમાં તેમણે તે વિષય કેવળ જૈન દૃષ્ટિએ જ અત્યંત સૂક્ષ્મ રીતે ચર્ચ્યો છે, એટલું જ નહિં પણ **પાતંજલ** યોગ આદિ અન્ય દર્શનીઓના યોગનો અવતાર પણ કેટલી સરલતાથી જૈન યોગમાં કરી શકાય છે તે પ્રમાણપૂર્વક સાબિત કરી બતાવ્યું છે. સાથે સાથે તે અન્ય દર્શનીય યોગમાં શું ત્રૂટિ છે—કયાં અઘટમાનપણું છે, તે પણ મધ્યસ્થ ભાવે બતાવ્યું છે. અનેકાનેક શાસ્ત્રોના દોહનરૂપ આ નવનીત તેમણે આપણા ઉપયોગને માટે તૈયાર કર્યું છે, તેનો આત્મહિતકારી ઉપયોગ કરી આપણે પોતાનો ઉપકાર કરવો તે આપણું કામ છે, ને ભાગ્યશાળી હોય તે જ તેમ કરી શકે છે.

યોગદૃષ્ટિસજ્ઝાય એ ગુજરાતી ભાષામાં **યો. દ. સમુચ્ચયનો** અદ્ભુત સારભૂત અનુવાદ છે. તે એટલા બધા પરમામૃત માધુર્યરસથી ભરપૂર છે કે તેનો રસાસ્વાદ લેતાં આપણે દિવ્ય આનંદનો અનુભવ કરીએ છીએ.

આ યોગાદિ વિષયક ગ્રંથોમાં શ્રીમાન્ યશોવિજયજીની એક ઉત્તમ વિશિષ્ટતા ને અદ્ભુત નીડરતા આપણું ધ્યાન ખેંચે છે. પ્રતિપક્ષીને—પ્રતિસ્પર્ધીને પણ માનપૂર્વક—આદરપૂર્વક સંબોધવો, તે શ્રીમાન્ **હરિભદ્રસૂરિજીની** પરમ ઉદાર મહાનુભાવતા તેમણે બરાબર અપનાવી છે. આચાર્યચૂડામણિ શ્રી **હરિભદ્રસૂરિજીએ** અન્ય દર્શનીઓને માટે પણ 'તથા ચાહ મહામતિ:'—ઇત્યાદિ ઉદાર શબ્દોનો પ્રયોગ કર્યો છે. તે વર્તમાનકાલના વકીલો જેમ સામા પક્ષના વકીલને 'my learned friend,' મ્હારા વિદ્વાન મિત્ર (મનમાં કદાચ મૂર્ખ માનતાં છતાં) એમ કહીને સંબોધે છે, તેની જેમ ઉપચાર માત્ર નથી, પણ સાચા હૃદયપૂર્વકના છે. અને એ જ એમની મહાનુભાવતા પ્રસિદ્ધ કરે છે તેમ શ્રી. યશોવિજયજીએ પણ **પ્રવચનસાર**ની ગાથા ટાંકી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રીમાન્ **કુંદકુંદાચાર્યજી** અંગે '**મહર્ષિ**' શબ્દનો પ્રયોગ કર્યો છે. રૂઢિચુસ્ત મતાગ્રહીઓ તો આ શબ્દોથી '**અબ્રહ્મણ્યં ! અબ્રહ્મણ્યં !**' પોકારી ઊઠે. પણ આ નીડર ગુણગ્રાહી મહાત્માએ તેનો બેધડક પ્રયોગ કરી, તે પ્રયોગ કેમ કર્યો, તેનું પોતે જ સમર્થન કર્યું છે કે- "**न चैतद् गाथाकर्तुर्दिगंबरत्वेन महर्षित्वाभिधानं न निरवद्यमिति मूढधिया शङ्कनीयं । सत्यार्थकथनगुणेन व्यासादीनामपि हरिभद्राचार्यैस्तथाभिधानादिति द्रष्टव्यं ।**" અર્થાત્ 'આ ગાથાના કર્ત્તાના દિગંબરપણાને લીધે મહર્ષિપણાનું નામ નિર્દોષ નથી એમ મૂઢ બુદ્ધિથી શંકવા યોગ્ય નથી; કારણ કે સત્ય અર્થ કથનના ગુણવડે કરીને **વ્યાસાદિને** પણ **શ્રી હરિ**ભદ્રાચાર્યજીએ તથાપ્રકારે અભિધાન દીધું છે, એમ જાણવું.' આ એક જ પ્રસંગ ઉપરથી તેમની કેટલી બધી હૃદયવિશાળતા ને કેવી નીડરતા છે તે પ્રતીત થાય છે.

આ મહાત્માના અધ્યાત્માદિ સંબંધી વચનો ટંકોત્કીર્ણ-ટંકશાળી રૂપીઆ જેવા છે, ચલણી સીક્કા છે. તે એટલા બધા પ્રમાણભૂત ગણાય છે. તેના વક્તવ્યનો સંક્ષેપમાં આ સાર છે:—

"**आत्मप्रवृत्तावतिजागरूकः,**
परप्रवृत्तौ बधिरांधमूकः ।"

આત્મપ્રવૃત્તિમાં અતિ જાગરૂક થવું અને પરપ્રવૃત્તિમાં બ્હેરા, આંધળા અને મૂંગા થવું.

અહો મુમુક્ષુઓ ! ભગવાન્ જિનેશ્વરનો માર્ગ અધ્યાત્મ પરિણતિમય છે, તેને બાહ્ય દષ્ટિથી ન અવલોકો, પણ અંતરાત્મ દૃષ્ટિથી અવલોકો. પુત્ર, સ્ત્રી આદિ જેમ ધનિકોને સંસાર વૃદ્ધિ અર્થે થાય છે તેમ પાંડિત્યના અભિમાનીઓને અધ્યાત્મવર્જિત શાસ્ત્ર સંસાર અર્થે થાય છે. અર્થાત્ સ્ત્રી-પુત્રાદિ જેમ ધનિક લોકોનો સંસાર છે તેમ **અધ્યાત્મ વિનાનું શાસ્ત્ર વિદ્વાનોનો સંસાર છે.** અન્ય શાસ્ત્ર જાણનાર તો ક્લેશ જ જાણે છે, ને રસ તો અધ્યાત્મશાસ્ત્રવેત્તા જ અનુભવે છે. ચંદનનો ભાર ગધેડો ઉપાડે છે, પણ ભોગ તો કોઇ ભાગ્યશાળી જ પામે છે, માટે અધ્યાત્મનો અભ્યાસ કરો ! અભ્યાસ કરો !

"**धनिनां पुत्रदारादि यथा संसारवृद्धये ।**
तथा पांडित्यदृप्तानां शास्त्रमध्यात्मवर्जितम् ॥
वेदान्यशास्त्रवित्क्लेशं रसमध्यात्मशास्त्रवित् ।
भाग्यभृद्भोगमाप्नोति वहति चन्दनं खरः ॥"

જેના પરનો મોહનો અધિકાર ચાલ્યો ગયો છે, એવાઓની આત્માને અધિકૃત કરી જે **શુદ્ધ** ક્રિયા પ્રવર્ત્તે છે, તેને જિનેશ્વરે અધ્યાત્મ કહ્યું છે. નિજ સ્વરૂપને જે ક્રિયા સાધે છે તે અધ્યાત્મ છે. આવી અધ્યાત્મ ક્રિયા વિનાની-આત્મ પરિણતિ વિનાની જે ક્રિયા-બાહ્ય ક્રિયા-કાયક્લેશ માત્ર ક્રિયા છે, તે તો શરીરના મેલ જેવી છે. આત્મ અજ્ઞાનીઓ ક્રોડો વર્ષ પર્યંત ઉપવાસાદિ તપ કરતા જે કર્મ ક્ષય નથી કરી શકતા, તે આત્મજ્ઞાની એક ક્ષણ માત્રમાં ક્ષય કરી નાંખે છે માટે આત્મજ્ઞાનમાં યત્ન કરો ! આત્મજ્ઞાનમાં યત્ન કરો ! આત્માને જાણ્યો તો બધુંય જાણ્યું, તે ન જાણ્યો તો બધું ય જાણ્યું ન જાણ્યું છે એમ નિશ્ચય જાણો માટે આત્મજ્ઞાન પામી શુદ્ધ આત્માનું ધ્યાન ધરો ! ધ્યાન ધરો ! ને આત્માનુભવ સુખનો અનુભવ કરો ! !

"**गतमोहाधिकाराणामात्मानमधिकृत्य या ।**
प्रवर्तते क्रिया शुद्धा तदध्यात्मं जगुर्जिनाः ॥

"**અધ્યાતમ વિણ જે ક્રિયા, તે તનુમલ તોલે;**
મમકારાદિક યોગથી, એમ જ્ઞાની બોલે."

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

" જિહાંલગે આતમ દ્રવ્યનું, લક્ષણ નવિ જાણ્યું, તહાંલગે ગુણઠાણું ભલું, કિમ આવે તાણ્યું."

આ અધ્યાત્મ સર્વ યોગોને વિષે અંતર્ભૂત છે—જેમ સામાયિક સર્વ ચારિત્રમાં છે તેમ **યોગ એટલે** મોક્ષની સાથે યોજે તે ધર્મ વ્યાપાર, અર્થાત્ મોક્ષસાધન પ્રવૃત્તિ તે જ યોગ છે. બાકી બીજા બાહ્ય યોગ સંબંધી ભ્રાંતિ દૂર કરો. તે અધ્યાત્મ યોગની પ્રસિદ્ધિને અર્થે આત્મપરિણતિમય યમ-નિયમાદિ **અષ્ટાંગ યોગની** સાધના કરો, યોગની **મિત્રાદિ** આઠ દષ્ટિમાં પ્રાપ્ત થવા યોગ્ય આત્મગુણોનો આવિર્ભાવ કરો, ખેદ-ઉદ્વેગ-ક્ષેપ આદિ આઠ ચિત્ત-દોષોને દૂર કરો અને અદ્વેષ-જિજ્ઞાસા-શ્રવણ-શુશ્રૂષા-બોધ-મીમાંસા-પ્રતિપત્તિ ને પ્રવૃત્તિ એ આઠ ગુણો આત્મામાં પ્રગટે એવો આત્મ-પુરુષાર્થ કરો. આત્માને અહિંસામય, સત્યમય, અસ્તેયમય, બ્રહ્મચર્યમય અને સમસ્ત પરભાવ વિભાવનો અગ્રાહક એવો નિષ્પરિગ્રહમય બનાવો. આત્માને શુચિ,સંતોષી, તપોમય,પ્રભુભકિતપરાયણ ને સ્વાધ્યાયલીન કરો.પરભાવનું આસન-બેઠક છોડી આત્મભાવમાં આસન જમાવો-બેઠક હયો. બાહ્ય ભાવને રેચ દઇ-જુલાબ દઇ રેચક પ્રાણાયામ કરો. અંતર્ ભાવનું પૂરણ કરી પૂરક પ્રાણાયામ કરો, અને અંતરાત્મ ભાવને સ્થિર કરી કુંભક પ્રાણાયામ કરો. સંકટ પડયે ધર્મ અર્થે પ્રાણ છોડવા પડે તો છોડો, પણ પ્રાણ અર્થે ધર્મ ન છોડો.

"ધર્મ અર્થ ઇહાં પ્રાણનેજી, છંડે પણ નહિં ધર્મ; પ્રાણ અર્થ સંકટ પડેજી, જુઓ એ દૃષ્ટિનો મર્મ.
મનમોહન જિનજી! મીઠી તાહરી વાણ."

"એ ગુણ વીરતણો ન વિસારું,
સંભારું દિનરાત રે;
પશુ ટાળી સુર રૂપ કરે જે,
સમકિતને અવદાત રે."

સમ્યગ્દષ્ટિ પામી વિષય વિકારોમાંથી ઇંદ્રિયોને પ્રત્યાહૃત કરો-પાછી ખેંચી હયો, પરભાવમાંથી આત્માને વ્યાવૃત્ત કરો-પાછો વાળો, અને આત્મભાવમાં તેને ધારી રાખો એ જ **ધર્મ** છે, એવી ધર્મરૂપ આત્મધારણાને ધારણ કરો, અને શુદ્ધ આત્માનું ધ્યાન ધરો, અને આત્મસ્વભાવમાં લીનતારૂપ આત્મસમાધિ પામો.

આમ **અષ્ટાંગ યોગ**ની સિદ્ધિ કરી શુદ્ધ આત્મસ્વભાવને આવિર્ભૂત કરવાનો-પ્રગટ કરવાનો પુરુષાર્થ કરો! પુરુષાર્થ કરો! આ જે કહ્યો તે જ યોગનો સાર છે, યોગનું સર્વસ્વ છે, ને તેમાં **પાત**ંજલાદિ અન્ય સર્વ યોગનો સુગમતાથી અવતાર થાય છે. મોક્ષસાધક યોગમાર્ગમાં સર્વ દર્શન-પ્રવાહો અભેદ એકતાને પામે છે માટે મત-દર્શનનો સર્વ આગ્રહ ફગાવી દઇ; અધ્યાત્મ-યોગની નિરંતર વૃદ્ધિ કરો! વૃદ્ધિ કરો! મિથ્યા વિકલ્પ-જલ્પ છોડી દ્યો. સઘળું પરવશ છે તે દુઃખરૂપ છે ને નિજ વશ છે તે સુખરૂપ છે, એ દૃષ્ટિએ આત્મગુણ પ્રગટે છે, આ પરમ મંગલ સૂત્રને હૃદયને વિષે સદા કોતરી રાખો:—

" સઘળું પરવશ તે દુઃખલક્ષણ,
નિજવશ તે સુખ લહિયે;
એ દૃષ્ટે આતમગુણ પ્રગટે,
કહો સુખ તે કુણ કહિયે ".

અને આવી યોગસિદ્ધિ કરી અયોગ એવા પરમ યોગને પામો:—

" ક્ષીણ દોષ સર્વજ્ઞ મહામુનિ,
સર્વ લબ્ધિ ફલ ભોગીજી;
પર ઉપગાર કરીને શિવ તે,
પામે યોગ અયોગીજી.

સર્વ શત્રુ ક્ષય સર્વ વ્યાધિ લય,
પૂરણ સર્વ સમીહાજી,

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સુવાક્યામૃતો.

સંયોજક–વ્યા. તીર્થ મુનિ પૂર્ણાનન્દવિજય (કુમારશ્રમણ)

अ–તિથિઓનો સત્કાર પુણ્યશાલીઓને ત્યાં હોય છે !

क–ષ્ટમાં પણ ધૈર્યવાન્ વીરતાને છોડતો નથી !

ख–રના ભારની જેમ કષાય બાહુલ્ય જીવોનો શાસ્ત્ર-પરિશ્રમ નિરર્થક છે !

ग–ગનમાં ઊડતાં પક્ષીઓ પણ ઇન્દ્રિયવશ પંચત્વને પામે છે !

घ–રડી સ્ત્રીની સાથે પણ એકાન્ત સેવવી યોગ્ય નથી !

च–ડતી વખતે પાછલની અવસ્થાનો ખ્યાલ લાવવો !

छ–કાયની વિરાધના મુનિને માટે નરક નિગોદની ચાવી છે !

ज–મીન, જરા અને જોરૂ, એ ત્રણ વસ્તુ માણસને આગળ વધવા નથી દેતી !

झ–ણકાર કરતી સ્ત્રી મુનિઓને પણ ડોલાવી મારે છે !

ट–ટ્ટીના વખતે (ખાસ રોગ સિવાય) વધારે સમય લગાડવો, એટલે જાણી જોઇને દુર્ગુણોને નોતરવા જેવું છે !

ठ–ઠ્ઠા મશ્કરી પણ અસત્યની માતા જ છે !

ड–ગલા (ખમીશ)થી શરીર નથી શોભતું ! પણ શીલ અને સદાચારથી શરીર શોભે છે !

ढ–કાર જેવા માનવીનું જીવવું એ જીવવું નથી !

त–પાવેલા સોનાની જેમ વિઘ્નોમાંથી પસાર થતો માનવી એ જ સાચો માનવી છે !

थ–ડને પકડારની જેમ મૂલ વાત જો સમજાઇ જાય તો વૈર–વિરોધ ઘણા ઓછા થઇ જાય !

द–યા, દાન, અને દમન એની પ્રાપ્તિ અત્યન્ત દુર્લભ છે !

ध–ર્મના ફલને ચાહનારો માનવી, ધર્મના કાર્યો જ કરશે !

न–પુંસક સંજ્ઞાતવાલું મન યોગીઓના યોગને ખંડિત કરે છે !

प–રોપકાર માટે તો સત્પુરુષોની લક્ષ્મી જ કામે આવે છે !

फ–કીર તો તે છે કે જે ફીકરની ફાકી કરી નાખે !

ब–લાત્કારથી પોતની સ્ત્રીને સેવનાર પણ વ્યભિચારી જ છે !

भ–લી રીતે કરેલી સેવાનું ફલ અવશ્ય મલશે !

म–રવું અને જીવવું એ ઉદરંભરીને સમાન જ છે !

સર્વ અરથ યોગે સુખ તેહથી,
અનંત ગુણ નિરીહાજી,
આઠમી દૃષ્ટિ સાર સમાધિ ".

" શુદ્ધ ભાવ ને શૂની કિરિયા,
બેહુમાં અંતર કેતો જી;
જલહલતો સૂરજ ને ખજુઓ,
તાસ તેજમાં તેતો જી. "

વધારે શું કહીએ ?—આ યોગ ભાવના ગુણરત્નોવડે, આ યોગચિન્તામણિના પસાયે લોકો નિજ નિજ ઇચ્છાને પૂરજો !

" લોક પૂરજો નિજ નિજ ઇચ્છા,
યોગ ભાવ ગુણરયણેજી,
શ્રી નયવિજય વિબુધ પયસેવક,
વાચક યશને વયણે જી ".

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વર્તમાન સમાચાર

પંજાબ વર્તમાન સમાચાર.

આચાર્ય મહારાજશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ સપરિવાર કા૦ વદિ ૫ ના રોજ વિહાર કરી જંડીયાલા પધાર્યા, જ્યાં સંઘે અભિનંદન પત્ર અર્પણ કર્યું. પાકીસ્તાનમાંથી બરબાદ થઇ આવેલા આપણા ભાઈઓને પાછા ક્યાં આબાદ કરવા–સ્થિર કરવા આ બાબતની વિચારણા કરવા અને સર્વેને અમૃતસર અનુકૂળ હોવાથી ત્યાં શ્રી સંઘના આગેવાનોની વિનંતિથી આચાર્યમહારાજ અમૃતસર ફરી પધાર્યા છે. શુદ ૪ સંક્રાંતિ હોવાથી શ્રી સંઘ સમુદાયને માંગલિક સ્તોત્ર આચાર્ય મહારાજે સંભળાવ્યું અને આવતા કલ્યાણકોની સમજ પાડી હતી. અહિં બિકાનેર પધારવા માટે ત્યાંના ગૃહસ્થો શેઠ લક્ષ્મીચંદજી, પ્રસન્નચંદ્રજી, રામરતનજી વગેરે વિનંતિ કરવા આવ્યા છે. હવે પછી અત્રેથી વિહાર કરી પટ્ટીજીરા ગયા ત્યાંથી ચોક્કસ સ્થળે વિહાર કરશે.

નોટ :–આચાર્ય મહારાજને વિનંતિ છે કે–હવે ગુજરાત–કાઠિયાવાડ પધારે તે વર્તમાન કાળ અને તેઓશ્રીની વૃદ્ધાવસ્થાને અંગે યોગ્ય છે. સર્વ અનુકૂળ સંયોગો અહિં છે· અહિંના સર્વ સંઘો તેમ ઇચ્છે છે–વિનંતિ કરે છે.

સ્થાનિક સમાચાર

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા, ભાવનગર તરફથી પૂજ્ય મહાત્મા **શ્રી મૂળચંદજી** મહારાજની સ્વર્ગવાસ તિથિ અંગે માગશર વદિ ૬ નાં રોજ દાદાસાહેબ જિનાલયમાં સવારે પંચપરમેષ્ઠીની પૂજા ભણાવી જયંતિ અંગે યોગ્ય પ્રવચન શ્રીયુત્ વલ્લભદાસભાઈ ત્રિભુવનદાસ ગાંધીએ કર્યું હતું. રાત્રિના આંગીરચના કરાવવામાં આવેલ. જયંતિ ઉજવવા તળાજા જવાનો ઠરાવ છે, પરંતુ મોંઘવારી તેમજ કેટલાક કારણોસર આ વર્ષે તળાજા જવાનું બંધ રાખવામાં આવ્યું હતું.

સ્વીકાર–સમાલોચના

૧ શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયનો બત્રીશમો વાર્ષિક રિપોર્ટ–આ સંસ્થા બત્રીશ વર્ષથી મુંબઈમાં સ્થાપન થયેલ છે. તેનાં ખંતીલા કાર્યવાહકો અને શ્રીમંત જૈન બંધુઓનાં સહકારથી સંસ્થા સારી ફાલીફુલી છે. મુંબઇ ઉપરાંત અમદાવાદ અને પુનામાં વિદ્યાલયની શાખાઓ ખોલવામાં આવી છે જૈન કોમમાં કેલવણીની આ સારામાં સારી સંસ્થા છે અને દરેક પ્રકારની સહાયને યોગ્ય છે. અમો સંસ્થાની વિશેષ પ્રગતિ ઇચ્છીએ છીએ.

૨ શ્રાદ્ધધર્મદીપિકા શ્રી સંયોજક તથા લેખક પૂ. પં. મહારાજશ્રી પ્રવીણવિજયજી ગણિવર. નવસારીવાળા શેઠ ચુનીલાલ નગીનદાસ તરફથી તેમનાં પૂજ્ય પિતાશ્રી શેઠ નગીનદાસ જીવણના સ્મરણાર્થે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે. પુસ્તક વાંચવા યોગ્ય અને મનન કરવા યોગ્ય છે.

ય–મરાજાનો દૂત જ્યાં સુધી તમારા મસ્તકને ન વળગી જાય ત્યાં સુધી ધર્મધ્યાન કરી લેવું જોઇએ!

ર–ખડતી સ્ત્રીઓ કોઇને પણ વિશ્વાસ નથી ઉત્પન્ન કરાવી શકતી !

લ–જ્જા એજ અકાર્યને બચાવે છે !

વ–મન કરેલી વસ્તુ તરફ જોવું એ મૂર્ખનું કામ છે !

શ–ક્તિનો સદુપયોગ કરવામાં જ બહાદુરી છે !

ષ–ટકાય જો ઓલખ્યા નથી તો સાધુવેષ પહેરવાથી શું ?

સ–ત્ભાગ્યશાલી હો તો બીજાને ભાગ્યશાલી બનાવવા લક્ષ્ય આપજે !

હ–લીમલીને રહેતાં માનવીઓનું દુઃખ સમયે પોતાની મેલે નષ્ટ થઇ જાય છે !

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૩ વીર ધર્મની વાતો:-લેખક "જયભિખ્ખુ" ગૂર્જરગ્રંથ રત્નકાર્યાલય અમદાવાદ તરફથી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે. કિંમત અઢી રૂપીઆ છે. સારી ભાવવાહી વાર્તાઓનો સંગ્રહ છે.

૪ પારમાર્થિક લેખ સંગ્રહ—લેખક અને સંગ્રાહક મુનિરાજ શ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજ. પ્રકાશક શેઠ શ્રી જીવણલાલ અબજીભાઈ, જૈન જ્ઞાનમંદિર, વઢવાણ શહેર તરફથી શાહ રતીલાલ જીવણલાલ. જેમાં ધર્મને લગતા મનનીય લેખો છે.

૫ દાનેશ્વરી રાજકુમાર લલીતાંગ:-લેખક એમ. એમ. વિ. (ડભોડા) કિં. દશ આના. આ પુસ્તકમાં લલિતાંગ કુમારનું ચરિત્ર નાટક રૂપે તેમજ સ્તવનો અને શ્રી વીરવિજયજીકૃત સ્નાત્રપૂજા વીગેરે છે.

૬ સર્વજ્ઞકથિત સિદ્ધાંતસાર-લેખક રતિલાલ ફૂલચંદ મ્હેતા શ્રી વિજયધર્મસૂરિ જૈન ગ્રંથમાળા પુષ્પ ૬૦ કિંમત બે રૂપીઆ, જેમાં જૈનધર્મના સિદ્ધાંતોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે તેમજ જિનેશ્વર ભગવાનનાં સ્તવનો પણ આપવામાં આવ્યા છે.

૭ ગ્રામ સુધારણા સમિતિ, સમઢિઆળા અહેવાલ છઠ્ઠો-સંસ્થાના સ્થાપક શ્રીયુત વીરચંદ પાનાચંદ શાહ છે. જેઓ જૈન કોમમાં સુપ્રસિદ્ધ છે. તેઓએ તન મન ધનથી આ સંસ્થાને વિકસાવી છે. સાચું સ્વરાજ ગામડામાંથી જ શરૂ થાય છે. હિન્દમાં સાત લાખ ગામડાં છે અને તે દરેકનો ઉદ્ધાર આવશ્યક છે. સાચા અને ખંતીલા કાર્યવાહકો કેવું સુંદર કાર્ય કરી શકે છે તે દર્શાવે છે.

૮. સુગંધી પુષ્પો:-પ્રકાશક સસ્તું વાંચન કાર્યાલય, ભાવનગર. સ્વ. શેઠશ્રી જેસીંગભાઈ ઉજમશીભાઈ અમદાવાદવાળાનો જીવનપરિચય આપવામાં આવ્યો છે. વિવિધ વાર્તાઓનો સારો સંગ્રહ છે. જહાંગીર મીલવાળા શેઠશ્રી શાંતિલાલ મંગળદાસ તરફથી ભેટ મળેલ છે.

૯. શ્રી ગિરનારજી તીર્થોદ્ધારક કમિટી તરફથી બારમો રિપોર્ટ:- પ્રકાશક દોશી નેમચંદ લાલચંદ તથા પારેખ નરોત્તમદાસ ડાહ્યાલાલ હકમચંદ. શ્રી ગિરનારજી ઉપર ચાલતા જીર્ણોદ્ધારનો અહેવાલ છે.

૧૦. શ્રી આત્માનંદ જૈન સ્તવનાવલી:-ન્યાયાંભોનિધિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી મહારાજ વિરચિત સ્તવનોનો સંગ્રહ છે. શ્રી લબ્ધિસૂરીશ્વર જૈન ગ્રંથમાળા નં. ૧૮

૧૧ વિરોધ પરિહાર:—લેખક દિ૦ જૈન પં૦ સુંદરલાલ પ્રકાશક દિ૦ જૈન તારાચંદ બજાજ. મૂલ્ય સ્વાધ્યાય.

૧૨ ઢુંઢક મતસે મૂર્તિમંડન:-લેખક અને પ્રકાશક દિ૦ જૈન પં૦ સુંદરલાલ૦ મૂલ્ય સદુપયોગ.

૧૩ શ્રી વિજય લાવણ્ય સૂરીશ્વર ગુણગાન:-પ્રકાશક સલોત અમૃતલાલ રતિલાલ, ભાવનગર, જેમાં ૨૦૦૩ ની સાલમાં ભાવનગરમાં શ્રી વિજય લાવણ્યસૂરીશ્વરનું ભવ્ય ચાતુર્માસ થયું તેનું વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

" સંસ્કૃતિ " માસિક જાન્યુઆરી ૧૯૪૮ નાં અંકમાં પ્રકટ થયેલ " વસુદેવ હિંડી " માટેનો અભિપ્રાય.

વસુદેવ હિંડી એ જૈન સાહિત્યના આગમો સિવાયના કથાસાહિત્યમાં જૂનામાં જૂનો ગ્રંથ છે. વિક્રમના સાતમા સૈકાનીપૂર્વે એની રચના થયેલી છે અને આપણા દેશના પ્રાચીન લોકકથાઓના સંગ્રહોમાં એ ઘણું અગત્યનું સ્થાન ભોગવે છે. પ્રાચીન હિંદની લોકકથાઓનો સૌથી મહત્ત્વનો સંગ્રહ તે ગુણાઢ્યકૃત ' બૃહત્કથા ' છે. એની રચના પૈશાચી ભાષામાં થયેલી. એ ગ્રંથ અત્યારે મળતો નથી. પણ સંસ્કૃતમાં એનાં ' કથાસરિત્સાગર ' અને ' બૃહત્કથામંજરી ' નામે બે કાશ્મીરી રૂપાંતરો અને ' બૃહત્કથાશ્લોકસંગ્રહ ' નામે નેપાલી રૂપાંતર મળે છે. નેપાલી રૂપાંતર સાથે ' વસુદેવ ' હિંડી ' ને સમગ્ર રજુઆતમાં તેમજ ઝીણી વિગતોમાં પણ, ઘણું સામ્ય છે. એટલે ' વસુદેવહિંડી ' માં પણ ગુણાઢ્યના સંગ્રહની કથાઓને જૈનધર્મને અનુકૂળ રીતે પ્રાકૃત ભાષામાં મૂકવાનો પ્રયત્ન થયો છે એ જોઇ શકાય છે. આધુનિક વિદ્વાનોને ' બૃહત્કથા ' નું નેપાલી રૂપાંતર બહુ પ્રશંસાપાત્ર લાગ્યું છે. જર્મન વિદ્વાન આલ્સડોર્ફે દર્શાવ્યું છે તેમ ' વસુદેવહિંડી ' અને ' બૃહત્કથાશ્લોકસંગ્રહ ' માં ગુણાઢ્યની બૃહત્કથાનું સજીવ અને કાવ્યચમત્કૃતિવાળું પ્રતિબિંબ જોઇ શકાય છે. આ રીતે પ્રાકૃત ભાષાનો આ ગ્રંથ ' વસુદેવહિંડી '–હિંદની પ્રાચીન લોકકથાઓના અભ્યાસ માટે એક અનિવાર્ય આકરગ્રંથ છે.

' વસુદેવહિંડી ' એટલે વસુદેવનું પરિભ્રમણ ગ્રંથનું મૂળ નામ ' વસુદેવચરિત ' હોય એમ પણ એના જૂના ઉલ્લેખો ઉપરથી સમજાય છે, ચરિતમાં **चर** ધાતુ છે **चर** એટલે ચાલવું અને પ્રાકૃત **हिंद** એટલે પણ હીંડતું ચાલવું. સંભવ છે કે લોકોમાં પરિભ્રમણકથાને માટે ' હિંડી ' શબ્દ વધારે વ્યાપક હોય અને તેથી ' વસુદેવહિંડી ' નામ રૂઢ થયું હોય.

કૃષ્ણના પિતા વસુદેવે સો વરસ પરિભ્રમણ કર્યું તેની કથા ' વસુદેવહિંડી ' માં આપવામાં આવી છે. અત્યારે એના ૨૮ લંભક (વિભાગ) મળે છે. જેમાં ૧૯ મો અને ૨૦ મો લંભક ખૂટે છે અને છેલ્લો અપૂર્ણ છે. લંભકનો અર્થ **लम्भ** ઉપરથી પ્રાપ્તિ એવો કરવામાં આવ્યો છે. વસુદેવને ૨૯ પત્નીઓની પ્રાપ્તિ થયાનું આ લંભકોમાં વર્ણન છે. પાછળના એક લેખક આચાર્ય ધર્મસેનગણિ મહત્તરે સો વરસનાં પરિભ્રમણમાં વસુદેવને સો પત્નીઓની પ્રાપ્તિ થાય એ રીતે આ નવા ૭૧ લંભક ઉમેર્યા છે અને એ ૭૧ લંભકને મૂળ ગ્રંથના ૧૮ મા લંભકના સંદર્ભ સાથે જોડી મધ્યમ ખંડની રચના કરી છે. આ મધ્યમ ખંડ સિવાયના મૂળ ગ્રંથ (પૂર્વ ખંડ) નો અધ્યાપક સાંડેસરાએ શ્રધ્ધેય અનુવાદ આપ્યો છે અને ગુજરાતી વાચકો માટે હિંદની જૂની લોકકથાઓનો આસ્વાદ લેવાનું શક્ય કરી આપ્યું છે. ગન્ધર્વદત્તાલંભકમાંની કથાએ ' અરેબિયન નાઇટ્સ ' માંની સિંદબાદ ખલાસીની વાર્તા ઉપર અસર નીપજાવેલી ગણાય છે એ ઉપરથી આ કથાગ્રંથની અગત્યનું સૂચન મળશે.

મૂળ પ્રાકૃત ગ્રંથની વાચના અને ભાષાની મુશ્કેલીઓને કારણે ગુજરાતી અનુવાદ આપવાનું કામ સહેલું ન હતું, પણ અધ્યાપક સાંડેસરાએ ભારે ધૈર્ય, ચોકસાઇ અને વિદ્વત્તાપૂર્વક સરળ સુવાચ્ય અનુવાદ આપ્યો છે, એ માટે એમને સૌ કોઇ કથાપ્રેમી ધન્યવાદ આપશે. અધ્યાપક સાંડેસરા આપણો બીજો એક લોકકથા સંગ્રહ ' પંચતંત્ર ' ગુજરાતીમાં તૈયાર કરી રહ્યા છે, તો હવે આચાર્ય હરિભદ્રકૃત ' સમરાઇચ્ચકહા ' અને ઉપર ઉલ્લેખાયેલા ' બૃહત્કથાશ્લોકસંગ્રહ ' નો અનુવાદ આપી પ્રાચીન લોકકથા ભંડાર ગુજરાતી વાચકોને માટે ખુલ્લો મૂકી આપે એવી આશા રાખીએ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

॥ श्री चिंतामणि पार्श्वनाथाय नमः ॥

॥ श्रीमद् विजयानंदसूरीश्वर पादपद्मेभ्यो नमः ॥

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા—ભાવનગરનો

૫૧ મા વર્ષનો—

રિપોર્ટ.

(સંવત ૨૦૦૩ ના કારતક શુદ ૧ થી આશો વદિ ૦)) સુધી.)

સુજ્ઞ બંધુઓ અને બ્હેનો !

આ સભાનો આ ૫૧ એકાવનમા વર્ષનો રિપોર્ટ, આવક, જાવક, હિસાબ સર્વ કાર્યવાહી સાથે આપની સમક્ષ રજુ કરતાં અમો સેક્રેટરીઓને આનંદ થાય છે. ગુરુદેવની કૃપા, અનેક બંધુઓના સહકાર અને સહાયવડે દિવસાનુદિવસ દરેક કાર્યમાં આ સભા પ્રગતિ કરી રહી છે. આ સંસ્થાની વય વધતા તેનું ગૌરવ, પ્રતિષ્ઠા વધતી જાય છે, તેમ તેમ સાહિત્ય, દેવગુરૂભક્તિ, બંને પ્રકારથી કેળવણીને ઉત્તેજન વગેરે આત્મ કલ્યાણના કાર્યો અને તેમને માટે નવા નવા મનોરથો પણ વધતા અને તે ક્રમેક્રમે પૂર્ણ થતાં જાય છે. હવે તે બાવનમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરી ચૂકી છે, વગેરે હકીકતો આપ સમક્ષ નિવેદન કરતાં હર્ષ પામીએ છીએ.

સ્થાપના:—સં. ૧૯૫૨ ના દ્વિતીય જેઠ સુદી ૨ ના રોજ પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી આત્મારામજી મહારાજની ગુરૂભક્તિ અને સ્મરણુ નિમિત્તે (ગુરૂદેવના સ્વર્ગવાસ પછી પચ્ચીશમે દિવસે) આ સભાનું સ્થાપન કરવામાં આવ્યું છે

ઉદ્દેશ—જૈન બંધુઓ અને બ્હેનો ધર્મ સંબંધી ઉચ્ચ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે તેવા ઉપાયો યોજવા, બંને પ્રકારની કેળવણીની વૃદ્ધિને માટે સ્કોલરશીપ વગેરેથી યથાશક્તિ સહાય કરવા, પૂર્વાચાર્ય મહારાજ—કૃત પ્રાકૃત, સંસ્કૃત અને ગુજરાતી ભાષામાં ઉચ્ચ કક્ષાના સાહિત્ય પ્રકાશનો અને બને તેટલી ઉદારતાથી તેનો બ્હોળો પ્રચાર કરવા અને ભેટ આપવા, વિવિધ સાહિત્યના ગ્રંથોનો સંગ્રહ કરી એક જ્ઞાન-મંદિર કરવા અને ફ્રી લાયબ્રેરીવડે મફત વાંચન પુરું પાડવા, અને પુણ્ય પ્રભાવક, દાનવીર, વગેરે જૈન બંધુઓનો યોગ્ય સત્કાર કરવા, વગેરેથી સ્વપર આત્મકલ્યાણ કરવાનો છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સભાએ પોતાના ઉદ્દેશો લક્ષમાં રાખી અત્યાર સુધી જે કાર્યવાહી કરી છે તેનું વર્ણન આગળ આપવામાં આવેલ છે; પરંતુ ગયા વર્ષની અંદર જે અસાધારણ સાહિત્ય સેવા પ્રકાશન વગેરે તેમજ નવીન કાર્ય કરેલ છે. તેમજ હવે પછીના સંવત ૨૦૦૪ ની સાલમાં વિશેષ કાર્યો જે કરવા સભા વિચારે છે તેનું દિગ્દર્શન થોડું અહિં કરાવવું યોગ્ય છે.

સુમારે પાંત્રીશ વર્ષથી વિવિધ જૈન સાહિત્ય અને આગમો વગેરેના પૂર્વાચાર્ય મહારાજકૃત ગ્રંથો (પ્રાકૃત-સંસ્કૃત ભાષામાં મૂળ અને તેવાજ પૂર્વાચાર્ય ભગવાન રચિત મૂલના સુંદર સચિત્ર ચરિત્રો ગુજરાતી ભાષામાં આ સભા તરફથી પ્રગટ થયા કરે છે, જે મૂલ ૯૧ અને ગુજરાતી ભાષામાં પ્રકાશન થયેલા ૮૫ મલી કુલ ૧૭૬ ગ્રંથોનું સભાએ પ્રકાશન કરેલું છે, જે ગ્રંથો આજ સુધીમાં સાધુ, સાધ્વી મહારાજો જ્ઞાનભંડાર જૈન, જૈનેતર સાક્ષરો અને પાશ્ચિમાત્ય દર્શન શાસ્ત્રી, યુરોપીયન વિદ્વાનો ને કુલ રૂા. ૨૬૭૮૯) પ્રકાશન પામેલા વિવિધ સાહિત્યના ગ્રંથો ભેટ આપેલાં છે. વલી અત્યાર સુધીમાં થયેલા પેટ્રન સાહેબો અને લાઇફ મેમ્બર સાહેબોને હજારોની કિંમતના ધારા પ્રમાણે ભેટ આપેલા ગ્રંથો તેની રકમ પણ હજારો રૂપીયાની થાય છે તે જુદી છે. માત્ર આ વર્ષમાંજ સભ્યોને રૂા. ૩૪૪૦) ના ગ્રંથો ભેટ આપ્યા છે તો આગલા વર્ષોનો સરવાળો જુદો છે તે તો હજારોની સંખ્યામાં છે જે સહજ જણાય તેમ છે, પરંતુ પાંચ વર્ષમાં તો શ્રી તીર્થંકર ભગવાનો, સત્ત્વશાળી નરરત્નો તથા મહા અમાત્યો, અને મહા સતીઓના પૂર્વાચાર્યકૃત સુંદર, સચિત્ર મ્હોટા ગ્રંથો, પ્રગટ થતાં જૈન, જૈનેતર વિદ્વાનો, સાહિત્યકારો, પેપરકારોના પ્રશંસાના અભિપ્રાયો,-સમાલોચના સુંદર આવવાથી આ સભાની પ્રતિષ્ઠા અને ગૌરવ વિશેષ વધ્યું છે,

વળી પ્રમાણિક ચોખવટવાળો વહીવટ, (કાર્યવાહી) સીકયુરિટીમાં નાણાનું રોકાણ, દરવર્ષે નામું, સરવૈયું, બજેટ, પૂર્ણ, ચોકખું, જનરલ, મેનેજીંગ કમીટીમાં પસાર કરાવી દરવર્ષનો રીપોર્ટદ્વારા તે અને સઘળી કાર્યવાહીનું દિગ્દર્શન જૈન સમાજ પાસે મુકાતું હોવાથી, સભાની તેવી રીતની પ્રમાણિક કાર્યવાહી જોઇ જાણી તેમજ કેટલાક વર્ષથી ઘણા સુંદર મ્હોટા સચિત્ર ભગવંતોના ચરિત્રો વગેરે ભારે કિંમતના પ્રગટ થતાં તેનો ભેટનો લાભ (ધારા પ્રમાણે પેટ્રન સાહેબો અને સભાના લાઇફ મેમ્બરોને તે તે સભ્યોનો) મળતો હોવાથી તે વાંચી આત્મિક લાભ મળતાં આનંદ થતાં અને લવાજમની રકમના વ્યાજ કરતાં ઘણી મ્હોટી કિંમતના ગ્રંથો ભેટ સભા આપતી હોવાથી તે રીતે આર્થિક લાભ પણ થતો હોવાથી બે વર્ષમાં પેટ્રન સાહેબો અને લાઇફ મેમ્બરો (પ્રથમ વર્ગનાં) ઘણા જૈન બંધુઓ થયા છે અને થાય છે. જ્યાં દરવર્ષે પ્રમાણિક કાર્યવાહીનો રીપોર્ટ જે સંસ્થા પ્રગટ કરતી હોય તે સંસ્થા ઉપર સ્વાભાવિક રીતે જૈન સમાજ વિશ્વાસ ધરાવે અને સભ્યો પણ ઉત્તરોત્તર વધે તે સ્વાભાવિક છે. આ સભા અને તેના કાર્યવાહકો આ જાતની ગુરૂભક્તિ, સાહિત્ય જ્ઞાન ભક્તિ સમાજ સેવા વગેરે માટે પોતાનો આનંદ વ્યક્ત કરી જે હકીકત રજુ કરે છે તેમાં તે પોતાની ફરજ સમજે છે. અમારી કોઇ સ્થળે ત્રૂટી પણ હોય તો તે વિદ્વાનો દરગૂજર કરી અમોને જણાવશે તો સભા તેમાં યોગ્ય સુધારા વધારા પણ કરી શકશે.

કોઇ પણ સંસ્થાને સમાજનો વિશ્વાસ સંપાદન કરવો હોય તો પ્રમાણિક કાર્યવાહી, હીસાબની ચોખવટ, દરવર્ષે કમ્પલીટ વહીવટ કાર્ય તૈયાર રાખી રીપોર્ટ દ્વારા સમાજ પાસે રજુ કરવું જ જોઇએ બાકી તો સમાજ બુદ્ધિરૂપી આરિસાવડે સર્વ જોઇ શકે છે, અને સમાજ સેવાનો લાભ પણ લઇ શકે છે.

જૈન બ્હેનો આ સભામાં સભ્ય થઇ શકે તેવો પ્રથમથી પ્રબંધ કરેલો હોવાથી જૈન બ્હેનો પણ સભ્યો થયા છે-થાય છે. પરંતુ વિશેષ ખુશી થવા જેવું તો એ છે જે, જે જે જૈન બ્હેનો સભ્યો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

થયેલ છે તેમ વગર લખે માંગણી કરે એમ. એ. થયેલ (ગ્રેજ્યુએટ બ્હેનો) પણ આ સભા હાલમાં સભ્ય થયેલ છે તે પણ આ સભાને ગૌરવ લેવા જેવું છે.

જૈન બ્હેનો અને બંધુઓ સિવાય બહારગામના સંઘ, સંસ્થા, લાઇબ્રેરી, ભંડાર વગેરે પણ સભ્ય થયેલ છે અને થાય છે.

ગયા અને આ વર્ષમાં સાહિત્યના અપૂર્વ ગ્રંથો સભાએ જે પ્રગટ કર્યા છે અને છપાય છે, પ્રકાશન થશે તે માટે કંઇ લખવું યોગ્ય લાગે છે.

ગયા વર્ષમાં શ્રી સંઘપતિ ચરિત્ર રૂા. ૬–૮–૦ શ્રી મહાવીર યુગની મહાદેવીઓ રૂા. ૩–૮–૦ એ બે ગ્રંથો દશ રૂપીયાના અમારા પેટ્રન સાહેબો અને લાઇફ મેમ્બરોને ભેટ અપાયા છે. સં. ૨૦૦૪ ની સાલમાં શ્રી વસુદેવહિંડી રૂા. ૧૨–૮–૦ શ્રી શાંતિનાથ ચારિત્ર રૂા. ૭–૮–૦ મલી રૂા. વીશની કિંમતના ધારા પ્રમાણે ભેટ અપાશે, વલી અમારા તે પ્રકાશનો માટે સુંદર અભિપ્રાયો તો મળે છે, પરંતુ શ્રી વસુદેવ હિંડી માટે તો જૈન જૈનેતર વિદ્વાનો, સાક્ષરો, આપણા ધર્મ ગુરૂઓ તરફથી સુંદર અભિપ્રાયો, પેપરોમાં તે માટે સુંદર સમાલોચના આવેલ (આત્માનંદ પ્રકાશમાં પ્રગટ થયેલ) છે તેથી સભાના સુંદર સાહિત્ય પ્રકાશન માટે અમારો આનંદ અને સંતોષ જાહેર કરીએ છીએ. હર્ષપૂર્વક સભા મગરૂર થાય છે કે પોતાના માનવંતા સભ્યોને આટલી મ્હોટી કિંમતના આવા સચિત્ર સુંદર ગ્રંથો એકી સાથે કોઇપણ સંસ્થા વર્તમાનમાં આપતી હોય તેમ દેખાતું નથી; અને આ સભાને જેમ જેમ સહાય મળ્યે જશે તેમ તેમ તેવા તેવા નવીન સુંદર ગ્રંથો ગમે તેટલી સંખ્યા અને કિંમતના અમારા માનવંતા સભ્યોને ભેટ આપવા સભા આનંદપૂર્વક ઇચ્છે છે.

જૈન સમાજના આપણા શ્રીમંત જૈન બંધુઓ અને બ્હેનો આત્મિક લાભ સાથે આર્થિક લાભ બંને લેવા આ સભા પેટ્રન અને લાઇફ મેમ્બર થઇ વિશેષ લાભ ભવિષ્યમાં લે તે માટે વેલાસર સભ્ય થવા અને સુંદર ગ્રંથોના પઠન, પાઠન, વાંચવાથી આત્મિક આનંદ મેળવવા સભાસદ બને તેમ નમ્ર સૂચના છે. વિલંબ કરવાથી આગલા ગ્રંથો ભેટ ન મલે અને માત્ર મેમ્બર થયા પછીના છપાયેલ ગ્રંથોનો જ લાભ મળે તેપણ નવા લાઇફ મેમ્બરો થનારા બંધુઓએ વિચારવા જેવું છે. માટે અત્યારના પ્રકાશન અને હવે પછીના પ્રકાશનોનો લાભ મેળવવા સત્વર સભાસદ બને તેમ ફરીવાર નમ્ર સુચના છે.

ઉપરોક્ત વર્તમાનકાલીન પ્રકાશન માટેનું વિવેચન કર્યા બાદ હવે આવા સુંદર ગ્રંથોના પ્રકાશન માટે ખાસ આભાર પૂર્ણ હકીકત પણ સભા જણાવવા રજા લે છે.

જૈન સમાજમાં વિદ્વાન, સાક્ષરોત્તમ અને સાહિત્યકાર તરીકે પ્રશંસાપાત્ર થયેલા આપણા ગુરૂદેવ **શ્રીમાન્ પુણ્યવિજયજી મહારાજ** કે જેમની અપૂર્વ કૃપા આ સભા ઉપર હોવાથી સભાના મૂલ પ્રાકૃત, સંસ્કૃત, ગ્રંથોનું સાહિત્ય જે સભા તરફથી પ્રકાશન થાય છે તેમાં સંશોધન કાર્ય (પોતાની શારીરિક સ્થિતિ બરોબર નહિ હોવા છતાં) એટલું બધું સત્ય અને સુંદર કરી સભાને સુપ્રત કરે છે કે જેથી આ સભા તેઓશ્રીની આભારી હોવા સાથે જૈન સમાજ ઉપર પણ તે પ્રકાશન થતાં જેવો તેવો ઉપકાર નથી. સેંકડો વર્ષ પછી પણ તે ગુરૂદેવને યાદ કરશે અને તે સાહિત્ય ગ્રંથો જવાબ આપશે. હાલ પાટણ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય જ્ઞાનમંદિરમાંના આગમો–પંચાંગી સાથેનું સંશોધનનું મહદ્કાર્ય પૂજ્ય ગુરૂશ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજને ત્યાંના શ્રીસંઘે વિનંતિ સાથે સોંપ્યું છે, તે પણ ભવિષ્યમાં જવાબ આપશે. આટલું ભગીરથ કાર્યમાં હાથમાં હોવા છતાં આ સભા મહારાજશ્રીના રૂણને ભૂલતી નથી. કારણકે નવા નવા તત્ત્વજ્ઞાન, ચરિત્ર, ન્યાયના સાહિત્ય ગ્રંથો એક પછી એક સંશોધન કરી સભાને કૃપાની રાહે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સુપ્રત કરે છે. અનુવાદના ગ્રંથોમાં પણ સભા તેમની આજ્ઞાધિન સલાહ લે છે, તેથી જ સભાની પ્રગતિ અને પ્રતિષ્ઠામાં વિશેષ વિશેષ વૃદ્ધિ થતી જાય છે-થાય છે. તેઓ સાહેબના દાદા ગુરૂ શાંતમૂર્તિશ્રી પ્રવર્તકજી **શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજ** અને તેઓ સાહેબના પૂજ્ય વિદ્વાન ગુરૂદેવ **શ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજ**ની કૃપા આ સભા ઉપર પ્રથમથીજ હતી. સાહિત્ય સંશોધક અને પ્રકાશનની શરૂઆત પણ ત્યાંથી થયેલ છે છતાં પૂજ્ય શ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજ વંશપરંપરાગત ગુરૂભક્તિ અને સાહિત્ય સેવાનો વારસો લઇ રહ્યા છે. સભા નિરંતરને માટે તેઓશ્રીનો જેટલો આભાર માને તેટલો ઓછો છે.

ઘણા વર્ષો પહેલાં આચાર્યદેવ **શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી** મહારાજ પણ સભા ઉપરની કૃપાદષ્ટિ વડે સાહિત્ય સંશોધનનું સુંદર કાર્ય કરી સભાને સુપ્રત કરતા હતા. હાલ તેઓશ્રી વૃદ્ધાવસ્થા થયેલ છે વગેરે કારણોથી તે કાર્ય બંધ હોવા છતાં તેઓશ્રી અમીદષ્ટિ ચાલુ છે. સભા તેમની પણ આભારી છે.

પરંતુ વિશેષ હકીકત તો એ છે જે ગયા વર્ષમાં પંજાબમાં ગુજરાનવાલાના ચોમાસાના દરમ્યાનમાં કોમી હુલ્લડ થતાં ગુરૂદેવ સપરિવાર અને જૈન બંધુઓ સહિત ભયંકર હુલ્લડની આફતમાં હતા, સભાને વારંવાર ચિંતા થયા કરતી હતી. અવાર નવાર તારો, પત્રો અનેક લખી સભા સુખશાંતિના સમાચાર મંગાવતી આફતમાંથી સહીસલામત બચી જાય ત્યાંથી ખસી નિર્ભય સ્થાને પહોંચે તે માટે પરમાત્માની પ્રાર્થના પણ કરવામાં આવતી હતી. આચાર્ય ગુરૂદેવના સંજમ, તપ, બ્રહ્મચર્ય વગેરે અપૂર્વ ગુણોવડે અધિષ્ટાયક દેવોની કૃપા થતાં ત્યાંથી અમૃતસર સહીસલામતે પહોંચી ગયા તે જાણી આ સભાને ઘણો જ આનંદ થયો છે. હાલ તેઓ સાહેબ વિહારમાં છે. તેઓ સાહેબ હવે વૃદ્ધાવસ્થાને લીધે હવે કાઠિયાવાડ ગુજરાતમાંજ વિચરે, બિરાજે, જૈન સમાજ ઉપર ઉપકાર કરે તેમ જૈન સમાજ ઇચ્છે છે.

હિન્દ સ્વાતંત્ર્ય દીન.

આ વર્ષના તા. ૧૫-૮-૪૭ ના રોજ હિંદ આઝાદ સ્વતંત્ર થતાં હિંદના દરેક શહેરોમાં દરેક પ્રજાએ આનંદપૂર્વક રોશની વગેરેથી શણગારી તે દીવસ ઉજવ્યો હતો. જૈન સમાજ પણ હિંદની પ્રજા માંહેની પ્રજા હોવાથી તેમણે પણ તે દિવસ મહોત્સવપૂર્વક ઉજવ્યો હતો, પરંતુ આવા રાજકીય કે વ્યવહારિક આનંદના દિવસે જૈન સમાજે, સાથે ધાર્મિક નિમિત્ત મેળવી મહોત્સવ ઉજવે તો તે ગૌરવવાળું વિશેષ ગણાય તેમ માની આ સભાએ સભા બોલાવી, આ સ્વતંત્રદિનની ઉજવણી નિમિત્તે કોમીહુલ્લડ બંધ થાય, શ્રી મહાવીરદેવનો અહિંસાનો પયગામ સર્વ સ્થળે વ્યાપે તેમ પ્રાર્થના કરી, સભાના સાધારણ ખાતામાંથી રૂા. ૧૦૦૦) આ સ્વાતંત્ર્ય દિનની યાદગિરિ નિમિત્તે તે રકમ મુદ્દલ રાખી તેના ચાર ટકા લેખે વ્યાજ ગણી તેનાં રૂા. ૪૦) જે થાય તે દરવર્ષે આ શહેરના આપણા અસહાયક જૈન બંધુઓને જોઇતી કોઇપણ સહાય તરીકે સભાએ આપવા. આ વર્ષે આ દિવસથી તેની શરૂઆત કરી સભાના કારકુનોને એક માસનો પગાર બોણી તરીકે આપવામાં આવેલ છે અને તેજ રોજ રૂા. ૫૦) આપણા જૈન બંધુઓને રાહત માટે આપી આ વર્ષથી તેનો અમલ કર્યો છે.

આ વર્ષમાં અપાયેલ બે ગ્રંથમાં એક ગ્રંથ (જે ઐતિહાસિક પ્રમાણભૂત ગ્રંથ મનાયેલ છે તે શ્રી **સંઘપતિ ચરિત્ર** (ધર્માભ્યુદય કાવ્ય) જેમાં મહાપુરૂષોના ચરિત્રો સાથે મહામાત્ય વસ્તુપાળ જે કે વીરધવળ રાજાના પ્રધાન હતા. તે રણવીર, દાનવીર, ધર્મવીર અસાધારણ હતા. તેની પૂર્ણ હકીકત તે ગ્રંથમાં તેમના સમકાલીન ધર્મગુરૂ શ્રી ઉદયપ્રભસૂરિએ લખેલ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

છે, અને તેની કોપી મહાઅમાત્ય વસ્તુપાળે મૂળ (સંસ્કૃતમાં) કરેલી તાડપત્ર ઉપરની) ખંભાત જૈન પ્રાચીન ભંડારમાં છે. મૂળ ગ્રંથનું આ સભાએ સાક્ષરવર્ય શ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજે વિદ્વતાપૂર્ણ સંશોધન કરેલ અને તેનું ભાષાંતર આ સભાએ છપાવેલ ભેટ આપેલી છે. આ ઇતિહાસિક ગ્રંથ પ્રમાણભૂત મનાવાનું કારણ એ છે કે તે પ્રમાણિક સમકાલીન આચાર્યે રચેલ તેથી અને શ્રી વસ્તુપાળે તે .પરથી લખેલ પ્રત વિદ્યમાન છે તે છે. મૂળ શ્રી ભારતીય વિદ્યાભવન મુંબઇને તેમની માગણી ઉપરથી આપેલ છે અને ભાષાંતર આ સભાએ પ્રકટ કરેલ જૈનેતર સાક્ષરોને ભેટ મોકલતાં ગુજરાતના ઇતિહાસના લેખકોને એક સાધનરૂપ આ ગ્રંથ મનાયેલ છે. આ ગ્રંથનો અનુવાદ સાદ્યંત આ સભાના માનનીય ઉપપ્રમુખ ભાઇશ્રી **ફતેહચંદ ઝવેરભાઇ** એ મુંબઈ મંગાવી **શ્રી વિજયલબ્ધિસૂરિ** મહારાજના વિદ્વાન શિષ્ય પાસે દૃષ્ટિગોચર કરાવવા તથા શેઠ **જીવતલાલભાઇ પ્રતાપશીને** આ ગ્રંથની મહત્વતા માટે જે જે હકીકત જણાવી તેઓ સાહેબને સંતોષ વ્યક્ત કરાવવા જે પ્રયત્ન કર્યો છે તે સભા પ્રત્યે પોતાની ફરજ બજાવેલ હોવા છતાં તે માટે સભા તેમનો આભાર માને છે.

બંધારણ:—૧ પેટ્રન સાહેબો, ૨–૩–પહેલા અને બીજા વર્ગના લાઈફ મેમ્બરો અને ૪ વાર્ષિક સભાસદો મળી ચાર પ્રકારે છે. આ વર્ષ આખરે કુલ સંખ્યા ૫૮૧ નીચે પ્રમાણે છે.

ગયા વર્ષની આખર સુધીમાં ૩૨ પેટ્રન સાહેબો થયેલા છે તેઓશ્રીની નામાવલી.

૧ શેઠ સાહેબ ચન્દુલાલ સારાભાઇ મોદી બી. એ.
૨ રાવસાહેબ શેઠશ્રી કાન્તીલાલ ઇશ્વરલાલ જે. પી.
૩ શેઠ સાહેબ માણેકચંદ જેચંદભાઇ
૪ ,, નાગરદાસ પુરૂષોત્તમદાસ
૫ ,, રતિલાલ વાડીલાલ
૬ ,, માણેકલાલ ચુનીલાલ જે. પી.
૭ ,, કાન્તિલાલ બકોરદાસ
૮ રાવબહાદુર શેઠશ્રી નાનજીભાઇ લધાભાઈ
૯ શેઠ સાહેબ ભોગીલાલભાઈ મગનલાલ
૧૦ ,, શ્રી રતિલાલભાઈ વર્ધમાન
૧૧ ,, શ્રી પદમશીભાઈ પ્રેમજી
૧૨ ,, શ્રી રમણિકલાલ ભોગીલાલભાઇ
૧૩ ,, શ્રી મોહનલાલ તારાચંદ
૧૪ ,, શ્રી જાદવજી નરસીદાસ
૧૫ ,, શ્રી ત્રિભુવનદાસ દુર્લભદાસ
૧૬ શેઠ શ્રી ચંદુલાલ ટી. શાહ
૧૭ ,, શ્રી રમણિકલાલ નાનચંદ
૧૮ ,, શ્રી દુર્લભદાસ ઝવેરચંદ
૧૯ ,, શ્રી દલીચંદ પુરૂષોત્તમદાસ
૨૦ ,, શ્રી ખાંતિલાલ અમરચંદભાઇ
૨૧ રાવબહાદુર શ્રી જીવતલાલભાઈ પ્રતાપસી
૨૨ શેઠ રાવ બહાદૂર અમૃતલાલભાઇ કાલીદાસ
૨૩ ,, શ્રી ખુશાલદાસ ખેંગારભાઈ
૨૪ ,, શ્રી કાન્તિલાલ જેશીંગલાલ
૨૫ ,, શ્રી બબલચંદ કેશવલાલ મોદી.
૨૬ ,, શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઇ ઉજમસી
૨૭ ,, શ્રી પુંજાભાઇ દીપચંદ
૨૮ ,, શ્રી લક્ષ્મીચંદ દુર્લભદાસ
૨૯ ,, શ્રી કેશવલાલ લલ્લુભાઇ
૩૦ શાહ ઓધવજી ધનજીભાઇ સોલીસીટર
૩૧ શેઠ મણિલાલ વનમાળીદાસ
૩૨ શેઠ સારાભાઇ હઠીસીંગ

૧ પેટ્રન સાહેબો:—આ સભાની ઉત્તમ અને પ્રમાણિક કાર્યવાહીની નોંધ, વહીવટ વગેરે દર વર્ષે જ રિપોર્ટદ્વારા સર્વ પ્રગટ કરવામાં આવતું હોવાથી, જૈન શ્રીમંત અને વિદ્વાન બંધુઓ, ધર્મવીરો, જૈન નરરત્નો, પ્રતિષ્ઠિત પુણ્ય પ્રભાવક પુરૂષો, આ સભાનું પેટ્રન (મેરબ્બી પદ) હોંશે હોંશે સ્વીકારે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

છે. તેઓશ્રીને કેટલાક આગલા ગ્રંથો સિલીકમાં હોય તે પણ ભેટ અપાય છે. અને તેઓશ્રીને હવે પછી પ્રકટ થતાં નવા સાહિત્યના ઉંચા પ્રકારનાં અનેક ગ્રંથો પણ ભેટ મળશે. આત્માનંદ પ્રકાશમાં ફોટા સાથે તેઓશ્રીનું જીવનવૃત્તાંત તે જ વખતે આપવામાં આવે છે. ધારા પ્રમાણે ઓઈલ પેઈન્ટીંગ ફોટો તેઓશ્રીના તરફથી મળે તો સભાના વિશાળ મકાનમાં સ્થાપિત કરવામાં આવે છે. વગેરે કારણોથી આ બે વર્ષમાં પેટ્રન સાહેબોની સંખ્યામાં વૃદ્ધિ થઈ છે.

૨ પ્રથમ વર્ગના લાઇફ મેમ્બરો ૩૪૧, અને બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બરો ૧૭૫ છે. ત્રીજા વર્ગના ૭ અને વાર્ષિક સભ્યો ૨૬ છે. પ્રથમ અને બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બરોને ધારા પ્રમાણે ઉદારતાથી પ્રકાશન ગ્રંથો ભેટ અપાય છે. તે સમજી, જાણી, વાંચી દર વર્ષે અનેક જૈન બંધુઓની તે બંને વર્ગોમાં વૃદ્ધિ થતી જાય છે. અત્યારે છાપકામના તમામ સાધનોની મોંઘવારી વધતી જતી હોવા છતાં મ્હોટો ખર્ચ થાય છે, છતાં તે બંને પ્રકારના સભાસદોને ધારા પ્રમાણે સભાસદ થયાં પછીના સર્વ નવા નવા સુંદર ગ્રંથો ભેટ અપાયે જાય છે. લાઇફ મેમ્બરોના બે વર્ગો ધારવા પ્રમાણે બીજી કોઇ સંસ્થામાં નથી તેમ તે તે વર્ગોના સભાસદોને ભેટો આ સભાની જેમ કોઇ આપી શકતું નથી.

હકીકત એ છે કે પ્રથમ વર્ગના લાઇફ મેમ્બરોનું (રૂા. ૧૦૧) નું વ્યાજ દર વર્ષે બેજ રૂપીયા આવતું હોવા છતાં, હાલ વિશેષ મોંઘવારી છાપવાનાં કામમાં વધેલી હોવાથી સભા તરફથી છપાતાં સીરીઝના ગ્રંથોની લડાઇ પહેલા અને દરમ્યાન લેવાયેલી એક હજારની રકમના હાલ ત્રણ હજાર, બે હજારની રકમનાં છ હજાર, ત્રણ હજારની લેવાયેલ રકમનાં શુમારે નવ હજાર તે તે ગ્રંથોમાં ખર્ચ થતો હોવાથી (વિશેષ રકમ સભાને ઉમેરવી પડે છે છતાં) ધારા પ્રમાણે પ્રથમ વર્ગનાં લાઇફ મેમ્બરોને ગમે તેટલી કિંમતના ગ્રંથો ફ્રી અને બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બરને બે રૂપીયા સુધીના કોઇપણ ગ્રંથ ભેટ અને વધારાની કિંમતના ગ્રંથની કિંમતમાંથી બે રૂપીયા ભેટના બાદ કરી બાકીની કિંમત લઇ ભેટ અપાય છે. વાંચકો જોઇ શકશે કે તેવી ઉદારતા (મુશ્કેલી હોવા છતાં) ભેટના ગ્રંથો માટે આ સભા બતાવી શકે છે. અમારા સભ્યોને ગ્રંથો ભેટ આપતાં જ્ઞાનખાતાનો દોષ આપનાર લેનારને ન લાગે તે ધ્યાનમાં રાખીને જ અપાય છે.

ત્રીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બરોનો વર્ગ ઘણા વર્ષો પહેલાં હતો તે કમી કરવામાં આવેલ છે, તેમાં સાત સભ્યો છે.

૪ **વાર્ષિક સભ્યો,** ૨૬ છવ્વીશ છે. પણ મોંઘવારીને અંગે માસિક વગેરેમાં તૂટ પડતાં હવે પછીના વર્ષથી લવાજમ વાર્ષિક રૂા. ૫) રાખવામાં આવેલ છે.

શ્રી આત્મારામજી જૈન ફ્રી લાયબ્રેરી—જેમાં આખર સાલ સુધીમાં નવ વર્ગોમાં તેની સંખ્યા અને કિંમત સાથે નીચે મુજબ આપવામાં આવેલ છે. નવા ગ્રંથો ખરીદી લાઇબ્રેરીમાં દાખલ કરવામાં આવે છે. પેપરો કુલ ૫૦ નીયમિત આવે છે. જૈન જૈનેતર બંધુ ફ્રી લાભ સારી સંખ્યામાં લે છે.

વર્ગ ૧ લો	જૈન ધર્મના છાપેલા ગ્રંથો	૨૭૯૭	કિંમત રૂા.	૩૯૫૧-૨-૦
વર્ગ ૧ લો અ	,, પ્રતાકારે	૭૨૭	,,	૧૨૩૨-૨-૦
વર્ગ ૨ જો	,, આગમો	૨૯૯	,,	૧૬૪૧-૧૦-૦

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વર્ગ ૩ જો	હસ્તલિખિત પ્રતો	૧૭૩૬	,,	રૂા. સુમારે પચાસ હજાર ઉપરાંતની કિંમતનાં
વર્ગ ૪ થો	સંસ્કૃત ગ્રંથો	૪૭૬	,,	૧૫૨૭-૧૨-૦
વર્ગ ૫ મો	નીતિ નોવેલ–વિવિધ સાહિત્યનાં ગ્રંથો	૨૭૧૧	,,	૫૭૧૪–૮–૦
વર્ગ ૬ ઠ્ઠો	અંગ્રેજી બુકો	૨૧૬	,,	૬૧૪-૧૨ ૦
વર્ગ ૭ મો	માસિકની ફાઇલો વગેરે	૫૨૬	,,	૧૩૨૧–૮–૦
વર્ગ ૮ મો	હિંદી સાહિત્યના ગ્રંથો	૩૧૯	,,	૬૭૨)
વર્ગ ૯ મો	બાળ વિભાગ ગ્રંથો	૨૯૮	,,	૧૬૩-૧૨-૦
	કુલ ગ્રંથો	**૧૧૧૦૫**		**રૂા. ૧૬૮૩૯–૨–૦**

માસિકની ફાઇલો કેટલીક નકામી ફાટી ગયેલ રદ કરવામાં આવી છે.

હસ્તલિખિત પ્રતોની કિંમત સુમારે રૂપિયા પચાસ હજાર ઉપરાંતની છે, તેની કિંમતનો સમાવેશ ઉપરની કિંમતમાં થતો નથી.

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશઃ—પીસ્તાલીશ વર્ષથી પ્રગટ થાય છે. તેની અગીયારશેંહ ઉપરાંત કોપી છપાય છે. લડાઇ દરમ્યાન અને પછી વધતી જતી છાપખાનાની તમામ પ્રકારની સખ્ત મોંઘવારીને લઇને માસિકનો બાર અંકનો શુમારે ત્રણ રૂપીયા ખર્ચ આવે છે. વાર્ષિક લવાજમ વધારેલ નહિ હોવાથી શુમારે એક અંકના બાર માસના રૂા. ૧–૪–૦ નો તોટો પડે છે, છતાં તે મોંઘવારીની પહેલાં ૩૮ વર્ષ દરમ્યાન તેટલું જ લવાજમ માસિકનું હતું, તેમાં સહજ નફો રહેતો જેથી હાલનો આવકનો હિસાબ ગણી હાલમાં માસિક ખાતે થતી મોટી ખોટની મુંઝવણનો ઊકેલ કરવા આત્માનંદ પ્રકાશ માસિક માટે ફંડ, ઉઘરાણું કરી સભ્યો કે ગ્રાહકો પાસે મદદ માટે યાચના કરી નથી, કારણ કે ધારવા પ્રમાણે આવી સખ્ત મોંઘવારી પણ બે ત્રણ વર્ષથી વધારે રહેવા સંભવ નથી. છેવટે ફંડ, ઉઘરાણું નહિં કરતાં સોંઘવારી થતાં સુધી માત્ર પડત કિંમત રૂા. ૩–૦–૦ પુસ્તક ૪૫ થી રાખવામાં આવી છે.

જ્ઞાનમંદિર—ઉદ્દેશ પ્રમાણે **જ્ઞાનમંદિર**ની કરવાની તૈયારી ચાલે છે. હસ્તલિખિત પ્રતો તથા છાપેલી પ્રતો મળી કુલ ૨૭૬૨) ની સંખ્યા સભા પાસે છે. તે માટે જુદું સભાના મકાનની પડખે લેવાયેલ મકાનને તે જ્ઞાનમંદિરનું સંરક્ષણ થાય તે રીતે તૈયાર કરવાનું ચાલુ છે. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રવર્તકજી **કાન્તિવિજયજી** મહારાજશ્રીનો પરમ–મહદ્ ઉપકાર આ સભા ઉપર છે, જેથી તેઓ સાહેબના સ્મરણાર્થે તે મહાપુરૂષનું નામ જોડવાનો આ સભાએ ઠરાવ કરેલો છે. તે જ્ઞાનમંદિરના સુંદર મકાનના ખર્ચ માટે કોઇ ઉદારદીલ દાનવીર જૈન બંધુ ઉદારતા બતાવે તો તે જ્ઞાનમંદિરના મકાનને તેમનું આરસીની તકતી વડે નામ જોડવાનો સભા વિચાર કરે છે, આ વર્ષે તે મકાનનો નકશો એસ્ટીમેટ તૈયાર થયેલ હોવાથી આ સભાના ટ્રેઝરર શેઠશ્રી અમૃતલાલ છગનલાલને સ્વતંત્ર રીતે તૈયાર કરવા સોંપેલ છે. તેમજ તૈયાર થયે તેની મંગળમય ઉદ્ઘાટન ક્રિયા પણ કોઇ પુણ્યપ્રભાવક, જ્ઞાન, ગુરૂભક્તિના ઉપાસક જૈનબંધુના મુબારક હસ્તે કરાવવા પણ સભા ઇચ્છા ધરાવે છે.

---

૧ અમારૂં સાહિત્ય પ્રકાશન, પ્રચાર અને તેનું ઉદારતાપૂર્વક ભેટ ખાતું—અત્યાર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સુધીમાં વિવિધ સાહિત્યોના (પુર્વાચાર્યકૃત) જેવાકે આગમો, મહાપુરુષોના સુંદર ચરિત્રો, તત્વજ્ઞાન, ગણીત, નાટકો, ઐતિહાસિક, કાવ્યો, સંસ્મરણો વગેરેના મૂળ અને કેટલાકના અનુવાદ ગ્રંથો મળી કુલ ગ્રંથો ૧૭૬ ની સંખ્યામાં પ્રગટ થયા છે જેનું લીસ્ટ પાછળ આપવામાં આવ્યું છે તે સભાની માલેકીના શ્રી આત્માનંદ જૈન ગ્રંથમાળા તથા અન્ય શ્રી આત્માનંદ સંસ્કૃત ગ્રંથમાળા, શ્રી આત્માનંદ શતાબ્દિ જૈન સીરીઝ, પ્રવર્તકજી શ્રી કાન્તિવિજય ઐતિહાસિક ગ્રંથમાળા, અને જુદા જુદા જૈન બંધુઓની ગુજરાતી (સીરીઝ) જેમાં કેટલાક ગ્રંથમાળાનો વહીવટ પણ સભા કરે છે તે ઉપર બતાવેલ સાથે છે.

આ સર્વ પ્રકાશનો માટે વિદ્વાન મુનિરાજો, જૈન અને જૈનેતર સાક્ષરો, સાહિત્યકારો, પરદેશી દર્શનશાસ્ત્રીઓએ ઉચ્ચ સાહિત્યના માટે મુલાકાત લઇ તપાસી આનંદ વ્યક્ત કર્યો છે અને કરે છે. વળી પરમ ઉપકારી મુનિમહારાજો તથા જૈન જૈનેતર વિદ્વાનોને ઉદારતાપૂર્વક ભેટ આપેલા છે. જે ઉપર બતાવેલ છે. મૂળ તથા અનુવાદોના ગ્રંથો (વગર મૂલ્યે) ભેટ આપ્યા છે. જે આવું ઉચ્ચ કોટીનું સાહિત્ય પ્રકાશન અને આટલી મ્હોટી રકમની ભેટ જે ઉદારતાપૂર્વક આ સભા કરી રહેલ તેવી કોઇ સંસ્થા કરી શકેલ નથી તે માટે સભાને હર્ષ થાય છે.

હવે પછી છપાતા શ્રી પાર્શ્વનાથ ચરિત્ર સચિત્ર, શ્રી નળ દમયંતી ચરિત્ર એ બે છપાયેથી ભેટો અપાશે, સિવાય શ્રી કથારત્ન કોષ બે ભાગ તથા શ્રી શ્રેયાંસનાથ ચરિત્ર સચિત્ર ભેટ આપવામાં આવશે.

છપાતાં અનુવાદો શ્રીપાર્શ્વનાથ ચરિત્ર અને **કથારત્ન કોષ**—એ બે સુંદર અપૂર્વ ગ્રંથો તૈયાર થયે અમારા સભાસદોને ધારા પ્રમાણે હવે પછીની શાલોમાં ભેટ અપાશે; માટે કોઇ પણ જૈન બંધુઓએ આ સભામાં પેટ્રન અને લાઇફ મેમ્બર વેળાસર થઇ લાભ લેવા જેવું છે.

શ્રી શ્રેયાંસનાથ ચરિત્ર તથા કથારત્ન કોષ, શ્રી સુમતિનાથ ચરિત્ર અનુવાદ તૈયાર કરી આર્થિક સહાય મળ્યે છપાવવા વિચાર સભા ધરાવે છે. અમારા સાહિત્ય પ્રકાશન માટે કોઇ પણ બંધુ બ્હેન ધારા પ્રમાણે એક સારી રકમ આપેથી તેમના નામથી ગ્રંથમાળા પ્રગટ કરવામાં આવે છે ને જ્ઞાનભક્તિ થવા સાથે નામ અમર રહી જાય તેવું છે. જ્ઞાન-સાહિત્ય ઉદ્ધાર માટેના અમારા પ્રકાશનમાં સુકૃતની મળેલ લક્ષ્મીનો આ રીતે જ્ઞાનભક્તિ કેટલાક શ્રીમંત બંધુઓએ લાભ લીધો છે જેના નામો પાછલ આપવામાં આવ્યા છે. આ લાભ અન્ય શ્રીમંત જૈન બંધુઓ અને બ્હેનોએ ખાસ લેવા જેવું છે.

મૂળ સંસ્કૃત ગ્રંથોમાં **શ્રી ત્રિષષ્ઠિશલાકા પુરૂષ ચરિત્ર** છપાય છે અને **દ્વાદશાર નયચક્રસાર** ગ્રંથનું સંશોધન કાર્ય ચાલે છે. **શ્રી બૃહત્કલ્પ છઠ્ઠો ભાગ** (મૂળ) પણ હવે પછી પ્રગટ થશે.

મળેલા ફંડો—શ્રી મૂળચંદભાઇ સ્મારક કેળવણી ફંડ, બાબુ પ્રતાપચંદજી ગુલાબચંદજી કેળવણી ફંડ, અને આ સભાએ સભાસદો વગેરે વડે કરેલું પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજના **સ્મારક કેળવણી ફંડ** (જેમાં હજી કેટલાક સજ્જનોની રકમ ભરાવવાની છે) તેના વ્યાજમાંથી સભાએ કરેલ ઠરાવ મુજબ તેઓ સાહેબની સ્વર્ગવાસ તીથી અશાડ શુદ ૧૦ ના રોજ મેળાવડો જાહેર કરી મેટ્રીકની પરિક્ષામાં પ્રથમ નંબરે પાસ થાય તેને સુવર્ણપદક સભા તરફથી બીજે નંબરે પાસ થાય તેને રૌપ્યપદક શેઠ દેવચંદ દામજીના તરફથી આ વર્ષથી આપવાનો ઠરાવ કરવામાં આવેલો છે તેનો અમલ થશે. અને ઉપરોક્ત ફંડોના વ્યાજમાંથી તે તે ખાતામાં બંને પ્રકારની કેળવણીની ઉત્તેજન અર્થે તેમજ તે સાથે સ્કોલરશીપો, બુકો, જૈન વિદ્યાર્થીઓને તથા રૂ ૨૦) રૂા. ૫૦),

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

રૂા. ૩૦) મળી કુલ રૂા. ૧૦૦) તથા શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી સામાયક શાળાને રૂા. ૨૦) અને ઉજમબાઇ જૈન કન્યાશાળા જે તેનો વહીવટ કરવા સાથે રૂા. ૧૨૫) ઉત્તેજન અર્થે અપાય છે. ખોડીદાસ નિરાશ્રિત ફંડનો ઠરાવ મુજબ ભાઈઓને રાહત અપાય છે.

મહોત્સવો—સભાની વર્ષગાંઠ જેઠ શુદ ૭ ના રોજ દેવભક્તિ-પૂજા આંગી વગેરેથી કરવામાં આવે છે. શેઠ હઠીસીંગભાઈ ઝવેરચંદના તરફથી સભાને તેઓશ્રીએ પોતાની હૈયાતિમાં એક રકમ આપેલી છે તેના વ્યાજમાંથી, તેમજ વધારાના રૂા. ૧૫૦૦) આપવા કહેલ તે રકમનું વ્યાજ રૂા. ૬૦) તેઓશ્રીના ધર્મપત્ની શ્રીમતી હેમકુંવર બ્હેન તરફથી દર વર્ષે આવતું હોવાથી તેનાથી પ્રીતિભોજન કરવામાં આવે છે.

આનંદ મેળાપ—દર બેસતે વર્ષે આ સભાના પ્રમુખ શેઠ શ્રી ગુલાબચંદ આણંદજીએ આપેલી રકમના વ્યાજમાંથી સભાસદોને દુધપાર્ટી અપાય છે અને મેમ્બરો તરફથી પ્રથમ જ્ઞાનપૂજન પણ થાય છે.

કારતક શુદ પાંચમના રોજ જ્ઞાન પધરાવી પૂજન કરી ભક્તિ કરવામાં આવે છે.

દેવભક્તિ અને ગુરૂજયંતિઓ—પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી **આત્મારામજી મહારાજ**ની જન્મ તિથિ ચૈત્ર શુદ ૧ ના રોજ હોવાથી શ્રી ગુરૂદેવની જયંતિ દર વર્ષે સભાસદો **શ્રી પવિત્ર શત્રુંજય તીર્થે** જઇ વિવિધ પૂજા તથા શ્રી આદિનાથ પ્રભુ શ્રી પુંડરીકજી તથા ગુરૂશ્રીની આંગી રચવા સાથે સભાસદોનું સ્વામીવાત્સલ્ય દર વર્ષે ત્યાં કરવામાં આવે છે. સભા માટે આ એક અપૂર્વ ભક્તિદિન છે અને સર્વ સભાસદોને યાત્રાનો લાભ મળે જાય છે. આ ગુરૂભક્તિના ઉત્તમ કાર્ય માટે ગુરૂભક્ત ઉદારદીલ શેઠ સકરચંદભાઇ મોતીલાલ મૂળજીએ એક રકમ સભાને સુપ્રત કરી છે, જેના વ્યાજમાંથી ખર્ચ થાય છે.

દર વર્ષે માગશર વદિ ૬ ના રોજ પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી **મૂળચંદજી મહારાજ**ની શ્રી તાલધ્વજગિરિ તીર્થે ઉજવવાનો ઠરાવ થયેલો છે, તેથી તે દિવસ તેમજ આસો શુદિ ૧૦ ના રોજ તેઓશ્રીના સુશિષ્ય શાંતમૂર્તિ પરમકૃપાળુ શ્રી **વિજયકમલસૂરીશ્વરજી** મહારાજની જયંતિઓ માટે થયેલા ફંડોના વ્યાજમાંથી ઉપરોક્ત રીતે દેવગુરૂભક્તિ વગેરેથી અત્રે જયંતિ ઉજવાય છે. આ સભાનું ધન્ય ભાગ્ય છે કે ગુરૂભકિતના આવા પ્રસંગો સાંપડ્યા છે.

ઉપરોક્ત કાર્યવાહી જોઈ જાણી સભાના કોઇપણ કાર્યમાં જ્ઞાનોદ્ધાર-સાહિત્ય પ્રકાશન, પ્રચાર, ગુરૂભક્તિ-કેળવણી ઉત્તેજન તેવા સઘળા કાર્યોમાં આર્થિક સહાય આપનાર તેમજ આ સભાના સભ્યો અને હવે પછી થનારા પેટ્રન સાહેબો તથા સભાસદ બંધુઓ પણ આવા આત્મ કલ્યાણ સાધવામાં ઉત્તમ કાર્યોના ભાગીદાર બને છે. આ ઉપરથી આ સભા વ્યાપારી રીતને બદલે ઉદારતાપૂર્વક સભાની સર્વ કાર્યવાહી જ્ઞાનભક્તિ વગેરે કરે છે તે સહજ સમજી શકાય તેવું છે.

મીટિંગોનો અહેવાલ.

(સંવત ૨૦૦૩)

મેનેજીંગ કમિટી—(૧) સંવત ૨૦૦૩ ના કારતક વદી ૯ રવીવાર તા. ૧૭-૧૧-૪૬ સંવત ૨૦૦૨ સરવૈયુ પસાર અને બજેટ મંજુર તથા પસાર કરવામાં આવ્યું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જનરલ મીટિંગ—(૧) સંવત ૨૦૦૩ ના કારતક વદી ૦)) શનીવાર તા. ૨૩–૧૧–૪૬

(૧) સં ૨૦૦૨ નું સરવૈયુ પસાર કર્યું અને આવતા વર્ષનું બજેટ મંજુર કરવામાં આવ્યું

(૨) રિપોર્ટ છપાવવાની સેક્રેટરીઓ ને મંજુરી આપવામાં આવી.

(૩) હવેથી સીરીઝ માટે રૂા. ૩૦૦૦) ત્રણ હજાર લેવા એમ ઠરાવવામાં આવ્યું.

મેનેજીંગ કમિટી—(૨) સં ૨૦૦૩ ના માગશર સુદી ૧૫ રવીવાર તા. ૮–૧૨–૪૬

(૧) મેનેજીંગ કમિટીનાં સભ્ય સંઘવી અમરચંદ ધનજીભાઈ નો સ્વર્ગવાસ થતાં તેમની ખાલી પડેલી જગ્યાએ નાણાવટી રમણીકલાલ માણેકચંદ ને નીમવામાં આવ્યા.

(૨) સભાનાં પેટ્રન સાહેબ શેઠ બબલચંદભાઈ કેશવલાલ મોદી અહીં પધારે ત્યારે તેમનાં સત્કાર અર્થે માનપત્ર આપવાનો સમારંભ ગોઠવવો એમ નક્કી કરવામાં આવ્યું અને તેને અંગે રૂા. ૨૦૦ બસો રૂપીઆ સુધી ખર્ચની મંજુરી આપવામાં આવી.

સં ૨૦૦૩ ના માગશર વદી ૦)) સોમવાર તા. ૨૩–૧૨–૪૬ ના રોજ શેઠ શ્રી ભોગીલાલભાઈ મગનલાલના પ્રમુખપણા નીચે સભાના પેટ્રન શેઠ બબલચંદભાઈ કેશવલાલ મોદીને માનપત્ર આપવાનો મેલાવડો થયો હતો.

મેનેજીંગ કમિટી—(૩) સં. ૨૦૦૩ ના ચૈત્ર સુદી ૫ ગુરૂવાર તા. ૨૭–૩-૪૭

(૧) એ બી સી બેન્ક બંધ થઇ તેમાં લગભગ રૂા. ૮૫૦ રહ્યા છે એમ જાહેર કરવામા આવ્યું.

(૨) દેના બેન્કમા કેશ સર્ટીફીકેટ રૂા. ૪૧૨૫) ના છે તે નાણા ઉપાડી લેવા એમ ઠરાવવામાં આવ્યું.

(૩) ભાવનગર દરબાર બેંકમાં સભાના ચાર નામથી કરન્ટ એકાઉન્ટ ખોલવાનું ઠરાવ્યું.

(૪) શ્રી આત્માનંદ અર્ધશતાબ્દિ ગુજરાંવાલામાં આચાર્ય શ્રી વિજયવલ્લભસૂરિજી મહારાજના નેતૃત્વ નીચે ઉજવવાની છે તેમાં આ સભાનું નામ રૂા. ૧૦૧) ભરી મેમ્બર તરીકે દાખલ કરવા ઠરાવ્યું.

મેનેજીંગ કમિટી—(૪) સં. ૨૦૦૩ નાં અસાડ સુદી ૩ શનીવાર તા. ૨૧–૬–૪૭

(૧) શેઠ જાદવજી ઝવેરભાઇનું નામ બેન્કમાં દાખલ કરવામાં આવેલ છે તે જાહેર કરવામાં આવ્યું.

(૨) સભાની ચીજો જે અપાય છે તે વસ્તુનો રૂા. ૧૦) ડીપોઝીટ લઇને આપવાનું ઠરાવ્યું.

મેનેજીંગ કમિટી—(૫) સં. ૨૦૦૩ નાં અસાડ સુદી ૧૧ રવિવાર તા. ૨૯–૬–૪૭

(૧) કુમારી ધૈર્યબાળા છગનલાલ પારેખ એમ. એ. ની પરીક્ષામાં સેકન્ડ કલાસમાં પ્રથમ નંબરે પાસ થવાથી તેમને સત્કાર અભિનંદન પત્ર આપવા ઠરાવ્યું; અને મેલાવડાનાં ખર્ચ માટે રૂા. ૧૦૦) એકસો રૂપીઆ મંજુર કરવામાં આવ્યા.

મેનેજીંગ કમિટી—(૬) સં. ૨૦૦૩ નાં **પ્રથમ** શ્રાવણ વદી ૧૨ બુધવાર તા. ૧૩–૮–૪૭

(૧) તા. ૧૫–૮–૪૭ શુક્રવારે આઝાદ સ્વાતંત્ર્ય દિને સભાનાં મકાનને ધ્વજા, પતાકાથી શણગારવું, રોશની કરવી તેનો જે ખર્ચ થાય તે મંજુર કરવામાં આવ્યો.

(૨) સ્વાતંત્ર્ય દિનની ખુશાલીમાં સભાનાં નોકરોને બોનસ આપવા ઠરાવ્યું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૩) વાર્ષિક મેમ્બરની ફી સં. ૨૦૦૪ થી રૂા. ૫) પાંચ રૂપીઆ રાખવા નક્કી કર્યું.

(૪) શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશનું લવાજમ પુ. ૪૫ થી રૂા. ૩) ત્રણ લેવા નક્કી કર્યું.

(૫) મ્હેતા શાંતિલાલ ગંભીરદાસનું મેનેજીંગ કમિટીનાં સભ્ય તરીકેનું રાજીનામું સ્વીકારવામાં આવ્યું અને તેમની ખાલી પડેલી જગ્યાએ શાહ હિરાચંદ હરગોવનને સર્વાનુમતે નીમવામાં આવ્યા.

(૬) તા. ૧૫ મી ઓગસ્ટ ૧૯૪૭ આઝાદ હિન્દ દિનની ખુશાલીનાં સ્મારક તરીકે રૂા. ૧૦૦૦) એક હજાર રૂપીઆ સભાના ચોપડે જમા કરી તેનાં ચાર ટકાનાં વ્યાજનાં રૂા. ૪૦) દર વર્ષે સ્વધર્મી જૈન બંધુઓને સહાયમાં વાપરવા નક્કી થયું. અને આ વર્ષથી જ તેની શરૂઆત કરી સભાના સાધારણ ખાતામાંથી રૂા ૫૧) સ્વધર્મી જૈન બંધુઓને સહાયમાં તરતજ આપી તેની શરૂઆત કરવી તેમ ઠરાવ્યું છે.

આવતા વર્ષ માટે નવા મનોરથો અને તૈયાર કરેલી નવી ભૂમિકા.

૧ સભાના ફંડોના નાણાના વ્યાજની વિશેષ ઉત્પન્ન થાય, મૂળ નાણા સચવાય તે માટે આ સભા પેટ્રન સાહેબ શ્રી ભોગીલાલભાઇ તથા વોરા ખાન્તિલાલભાઇ જેઓશ્રી સં. ૨૦૦૪ની સાલના માગશર શુદમાં મળેલી વાર્ષિક જનરલ મીટીંગમાં આમંત્રણથી પધાર્યા હતા; તેઓ સાહેબની રૂબરૂમાં વિચારણા ચાલી હતી. કારણ કે ભવિષ્યમાં આ સભાના માનવંતા સભાસદોને મ્હોટી કિંમતના ગ્રંથો વિશેષ વિશેષ ભેટ આપતાં (તેઓશ્રીના લવાજમનું વ્યાજ જે આવે છે તે છતાં ભવિષ્યમાં જ્ઞાનખાતેનો દોષ સભાને કે સભ્યોને ન લાગે માટે) તે માટે કોઈ તેવી યોજના ઘડવા સબ કમીટી નીમવામાં આવી છે.

૨ આ સભાને ૫૨ વર્ષ થયેલા હોઈ તેની જ્યુબીલી સં. ૨૦૦૪ની સાલમાં ઉજવવા માટે પેટ્રન સાહેબોની હાજરીમાં તેની યોજના કરવા એક સબ કમીટી નિમવામાં આવી છે.

૩ સં. ૨૦૦૪ની સાલમાં પ્રાચીન સ્મરણીય પ્રવર્ત્તક શ્રી કાંતિવિજયજી મહારાજના સભા પરના ઉપકાર નિમિત્તે જે કેળવણી ફંડ કરવામાં આવ્યું તેવા વ્યાજમાંથી તેઓશ્રી સ્વર્ગવાસ તીથી અશાડ શુદ ૧૦ના રોજ દર વર્ષે મેળાવડો કરી કેળવણીના ઉત્તેજનાર્થે સુવર્ણ પદક અર્પણ કરવાનો અમલ કરવામાં આવશે.

૪ તેઓશ્રીના નામથી જ્ઞાનમંદિર કરવા લીધેલ મકાન નવેસરથી (ફાયરપ્રુફ) તૈયાર કરી આ સભાના ટ્રેઝરર શેઠ અમૃતલાલ છગનલાલને સ્વતંત્ર સુપ્રત થયેલ છે તે તૈયાર થયે તેનું ઉદ્ઘાટન પણ આવતી શાલમાં કરવાનો સભાએ નિર્ણય કર્યો છે.

૫ સભાના આર્થિક સ્થિતિ વધતાં દરેક ખાતાનો ખર્ચ, વ્યય વગેરે બાદ જતાં જે રકમ ફાજલ પડે તેના વ્યાજમાંથી કેળવણીને ઉત્તેજન, અસહાયક જૈનબંધુઓને યોગ્ય સહાય કે બીજી કોઇ બાબતની યોગ્ય વિચારણા થતાં જે નિર્ણય થાય તેનો સદ્ઉપયોગ કરવા માટે પણ મનોરથ સેવાય છે. તે માટે હવે પછી યોજના કરવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત રીતે વિશેષ ભક્તિ અને સેવાના વિશેષ કાર્યો, સભાની વિશેષ પ્રગતિ થવા વિચારાય છે.

મનોરથો, આશા અને પ્રાર્થના.

આ પ્રમાણે ૫૧ મા વર્ષની જે કાર્યવાહી થઇ તે આપની સમક્ષ રજુ કરી છે, તેની સાથે જરૂરી સં. ૨૦૦૪ના વર્ષની ભૂમિકા નવા કાર્યો કરવાની કાર્યવાહી પણ આપી છે. સભાનો ખર્ચ જેમ વધતો જાય છે

For Private And Personal Use Only

તેની સાથે પ્રગતિ, પ્રતિષ્ઠા અને સભાની કાર્યવાહી પ્રત્યે સંતોષ અને સમાજ પ્રિયતા વધતી જાય છે. જૈનબંધુઓ અને બ્હેનો વગર લખ્યે સભ્યો થઇ, સહાયક થઇ સભાની પ્રગતિમાં ફાળો આપ્યે જાય છે. સભા ભાવિમાં વિશેષ પૂર્વાચાર્યોકૃત ઉત્તમોત્તમ સાહિત્ય પ્રકટ કરી, વિશેષ ઉદારભાવે ભેટ, સરતું આપે, બંને પ્રકારની કેળવણીને વધારે વધારે સહાય કરી જૈન બાળકો વિશેષ પ્રમાણે કેળવણી લઇ શકે, ફ્રી લાઇબ્રેરીનો લાભ વધારે સરળતાપૂર્વક સર્વ લાભ લઇ શકે અને છેવટે દેવ, ગુરૂ જ્ઞાનની વિશેષ પ્રકારે સભા ભક્તિ કરી શકે તે માટે જૈન સમાજ વધારે ફાળો આપવા પ્રેરાય તે માટે પરમાત્માની પ્રાર્થના કરી અમારૂં નિવેદન પૂર્ણ કરીયે છીયે.

આભાર—આ વર્ષમાં સભાના ચાલતા કોઇપણ કાર્યમાં આર્થિક સહાય, તેમજ શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ માસિકને માટે લેખો વગેરેથી સહાય આપનાર મુનિ મહારાજાઓ તથા જૈન બંધુઓનો આભાર માનવામાં આવે છે અને કૃપા કરી તેવોજ સહકાર ચાલુ રાખવા નમ્ર વિનંતિ કરવામાં આવે છે. આ સભાના અનેક ઊતમ ભાવિ મનોરથો ગુરૂકૃપાથી શ્રી અધિષ્ઠાયક દેવો સફળ બનાવે તેવી પરમાત્માની પ્રાર્થના કરી આ રિપોર્ટ પૂર્ણ કરીયે છીએ.

સં. ૨૦૦૩ સુધીનું સરવૈયું.

જ		ઉ	
૧૬૪૭૮)≡	પુસ્તકો છપાવવાનાં ખાતાઓમાં દેવું.	૧૧૭૩૮ાા	લાઇબ્રેરી તથા ડેડસ્ટોકના જ્ઞાન ખાતે લેણા.
૩૩૯૫૧)	ગુજરાતી સીરીઝવાળાના દેવા.	૩૪૨૭૮ાાાoાા	પુસ્તકો છપાતા ખાતે તથા કાગળો પરાંત છે તે.
૪૫૪૧૧ાoાા	છાપખાનાનાં દેવા.	૭૪૬૩)	છાપખાના તથા બુકસેલરો વીગેરે.
૫૦૦૦)	શેઠ ભોગીલાલ લેકચર હોલ ભેટ.	૩૨૮૪૩)	મકાનો ખાતે તથા ભાડુત, નોકર વી.
૬૪૯૦૧ા~ાા	મેમ્બર ફી વીગેરે.		૩૨૧૩૫ાા — ૭૦૭ાા
	સાધારણ ખાતાનાં દેવા.	૬૬૦૨૩ાાા=	સરાફી ખાતે લેણા.
૨૦૭૬૩)=	જયન્તી ફંડોના ખાતા વિગેરે.	૬૯૮ાાા	મેમ્બરોનાં ખાતે લેણા.
૭૦૮૩ાા=	સરાફી ખાતે દેવા.	૬૩૭ા~	ઉબળેક મધે લેણા.
૬૫)	મેમ્બરો ખાતે દેવા.	૩૯૮ાાા=ાા	શ્રી પુરાંત સં. ૨૦૦૩ નાં આસો વદી ૦)).
૪૯૮ાા~	ઉબળેક દેવું.		
૪૦૦)	લાઇબ્રેરી ડીપોઝીટ ખાતાના દેવા.		
	૧૫૩૬૮૨)=		૧૫૩૬૮૨)=

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

परिशिष्ट क.

તમારું નામ અમર કરવું હોય તો નીચેનું નિવેદન વાંચી નિર્ણય કરો.

સિરીઝ–ગ્રંથમાળાના નિયમો.

આ જગતમાં જન્મ ને મરણ પ્રત્યેક પ્રાણીને માટે સરજાયેલ છે, જેથી મનુષ્ય જ્ઞાન અને જ્ઞાન દાનવડે પોતાના આત્મકલ્યાણનો માર્ગ સાધી શકે છે. જેથી તમારે આ જીવનમાં તમારું નામ અમર રાખવું હોય, જ્ઞાનભક્તિ કરવી હોય, જૈન સાહિત્યસેવા કરી જ્ઞાન ઉપાર્જન કરવું હોય, તો તે આત્મકલ્યાણ માટે નીચેની યોજના વાંચી–વિચારી આજે જ આપ નિર્ણય કરો અને આપના નામની ગ્રંથમાલા પ્રસિદ્ધ કરાવી અમૂલ્ય લાભ મેળવો.

યોજના:—

૧. જે ગૃહસ્થ ઓછામાં ઓછા રૂ. ૩૦૦૦) હજાર અથવા જે ગ્રંથ તેમના તરફથી છપાય તેના ખર્ચના પૂરતાં નાણાં આ સભાને આપે તેના નામથી ગ્રંથમાળા (સિરિઝના ગ્રંથો) આ સભાએ દરેક વખતે નીચેની સરતે પ્રગટ કરવા.

૨. સિરિઝનો પ્રથમ ગ્રંથ છપાવવાને માટે જે બંધુએ જેટલા રૂપિયા આપ્યા હોય તે પ્રમાણેની રકમનો પ્રથમ ગ્રંથ માટે ખર્ચ કરવો.

૩. જાહેર લાઇબ્રેરી કે ભંડાર તેમજ સાધુ-સાધ્વી મહારાજ વગેરેને ધારા પ્રમાણે અમુક સંખ્યામાં ગ્રંથો સિરિઝના નિયમ મુજબ જે જે ભેટ અપાય તે તે ' સિરીઝવાળાની વતી સભા મારફત ભેટ ' મોકલવામાં આવશે.

૪. સિરિઝની છપાતી દરેક બુકની પચ્ચીશ કોપી જે ગૃહસ્થના તરફથી તે ગ્રંથમાળા છપાશે તેમને ભેટ આપવામાં આવશે.

૫. તે સિરિઝનાં ગ્રંથમાં ઓછામાં ઓછા અડધા ગ્રંથ ખપી ગયા હોય તેની ઉપજેલી કિંમતથી જ બીજો ગ્રંથ છપાવી શકાશે, પરંતુ કોઇ સંયોગમાં ગ્રંથમાળાના તે તે ધણીના છપાતાં ગ્રંથોમાં અસાધારણ પ્રસંગે તેમની આવેલી ધારા પ્રમાણેની રકમ કરતાં ગ્રંથ સુંદર બનાવતાં વધારે પૈસા સભાને ખરચવા પડ્યા હોય, તેવા કોઇ પ્રસંગે, પ્રથમ સભાએ ખરચેલા વધારેના નાણાં વેચાણમાંથી પ્રથમ વસુલ કરી, ધારા પ્રમાણે ઉપજેલી તે રકમના પ્રમાણમાં તે ગૃહસ્થના નામથી બીજો ગ્રંથ (સિરિઝનો) સભા છપાવવો શરૂ કરશે.

૬. ગ્રંથમાળાના પ્રથમના એક જ ગ્રંથમાં સિરિઝવાળા ગૃહસ્થનું જીવનચરિત્ર, અને ફોટોગ્રાફ તેમની ઇચ્છાનુસાર આપવામાં આવશે.

ઉપરની યોજનાનુસાર અનેક જુદા જુદા ગૃહસ્થો અને બ્હેનોએ આર્થિક સહાય આપી પોતાની અને પોતાના વડીલોના નામથી સિરિઝનાં પુસ્તકો સભા તરફથી પ્રગટ કરાવેલ છે, તેના નામોનું લીસ્ટ પાછળ પરિશિષ્ટમાં આપવામાં આવેલ છે. ને અમારા માનવંતા સભ્યો તે માટે સંતોષ જાહેર કર્યો છે; જેથી આપ પણ આ યોજનાનો લાભ લેશો એવી આશા રાખીએ છીએ. અમારા તરફથી છપાતા ગ્રંથમાળાના સુંદર ગ્રંથો જૈન સમાજમાં પ્રતિષ્ઠા પામેલ છે. ગ્રંથમાળાના ધારાધોરણમાં ફેરફાર કરવાનો સ્વતંત્ર હક સભાનો રહેશે.

લખો:—**શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા—ભાવનગર.**

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

परिशिष्ट ख.

જે જે સીરીઝના ગ્રંથોમાં જે જે બંધુઓએ સહાય આપેલી છે તેઓશ્રીના તરફથી જે જે ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ થયા છે તેનું લીસ્ટ.

૧ વોરા હઠીસંગભાઇ ઝવેરચંદ	...૧ શ્રાદ્ધગુણવિવરણ ૨ શ્રી નેમનાથ ચરિત્ર
૨ શેઠ આણંદજી પુરૂષોત્તમ	...૧ તપાવલી ૨ શ્રી શત્રુંજય સ્તવનાવલીની ,, (આવૃત્તિ બે)
૩ વકીલ હરીચંદ નથુભાઇ...	...દાનપ્રદીપ ગ્રંથ.
૪ શેઠ નાગરદાસ પુરૂષોત્તમદાસ	...કુમારપાળ પ્રતિબોધ
૫ શ્રી સુખસાગરજી મહારાજ તથા આચાર્ય બુદ્ધિસાગરજીની	...૧ સુપાર્શ્વનાથ ચરિત્ર ભાગ ૧ લો. ૨ ,, ભાગ ૨ જો. ૩ (કાવ્ય સુધાકર)
૬ શેઠ ઝવેરભાઇ ભાઈચંદ	...૧ શ્રી નવ પદ પૂજા (સાર્થ) ૨ આત્મવિશુદ્ધિ ૩ વીશ સ્થાનક પૂજા (સાર્થ)
૭ શેઠ મગનલાલ ઓધવજી	...ધર્મબિન્દુ
૮ શેઠ દીપચંદ ગાંડાભાઈ...	...૧ નરરત્ન ભામાશાહ ૨ શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ચરિત્ર
૯ શેઠ અમરચંદ હરજીવન તથા કસ્તુરબ્હેન	...૧ શ્રી વિમળનાથ ચરિત્ર ૨ સતી સુરસુંદરી ચરિત્ર
૧૦ સલોત ફુલચંદ ત્રીકમજી	...પંચ પ્રતિક્રમણ (સાર્થ)
૧૧ વારૈયા ધરમશી હરજીભાઇ	...શ્રીપાળ રાસ
૧૨ શેઠ માણેકચંદ જેચંદભાઇ (જાપાન)	...શ્રી મહાવીર ચરિત્ર
૧૩ શેઠ માણેકચંદ ચુનીલાલ તથા કમળાબેન	...શ્રી વાસુપૂજ્ય ચરિત્ર
૧૪ રાવસાહેબ શેઠ કાન્તિલાલ ઈશ્વરલાલ તથા શકુન્તલા બેન	...શ્રી આદિનાથ ચરિત્ર
૧૫ રાવબહાદુર જીવતલાલ પ્રતાપસી...	...શ્રી સંઘપતિ ચરિત્ર
૧૬ શેઠ ત્રિભોવનદાસ મંગળજીભાઇ હ. ચંદુલાલભાઇ ...	...શ્રી પાર્શ્વનાથ ચરિત્ર(છપાય છે)
૧૭ શેઠ લાલભાઇ ભોગીલાલ કુસુમગર	...શ્રી શાન્તિનાથ ચરિત્ર
૧૮ બેન શ્રી સુરજબેન નરોત્તમદાસ હ. શેઠ મણીલાલ વનમાળીદાસ	...શ્રી દમયંતી ચરિત્ર (છપાય છે)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री आत्मानंद जैन ग्रंथरत्नमाला, श्री जैन आत्मानंद सभा भावनगर, श्री आत्मानंद जैन शताब्दि, प्रवर्तकश्री कान्तिविजयजी इतिहासिक तथा श्रीआत्मवीर वगेरे ग्रंथमाळा तरफथी छपायेला (मूळ) *प्राकृत-संस्कृत ग्रंथोनुं सुचिपत्र.

प्राकृत-संस्कृत मूळ टीकाना ग्रंथो.

नंबर			नंबर		
१	समवसरण स्तवः अवचूरि	०-१-०	२६	पर्युषणाष्टान्हिका व्याख्यान	०-६-०
२	क्षुल्लकभवावली	०-१-०	२७	चंपकमाला कथा	०-६-०
३	लोकनालिका द्वात्रिंशिका	०-२-०	२८	सम्यकत्वकौमुदी	०-१२-०
४	योनिस्तवः	०-१-०	२९	श्राद्धगुणविवरण	१-०-०
५	कालसप्ततिका	०-१-६	३०	धर्मरत्न प्रकरण	०-१२-०
६	देहस्थिति	०-१-०	३१	कल्पसूत्रसुबोधिका	अमूल्य
७	सिद्धदंडिका	०-१-०	३२	श्री उत्तराध्ययनसूत्र	५-०-०
८	कायस्थिति	०-२-०	३३	उपदेश सप्ततिका	०-१३-०
९	भाष्य प्रकरण	०-२-०	३४	कुमारपाळ प्रबंध	१-०-०
१०	नवतत्त्व भाष्य	०-१२-०	३५	आचारोपदेश	०-३-०
११	विचारपंचाशिका	०-२-०	३६	रोहिणी अशोकचंद्रकथा	०-२-०
१२	बंध षट्त्रिंशिका	०-२-०	३७	गुरुगुणषट्त्रिंशिका	०-१०-०
१३	परमाणु पुद्गल निगोदषटत्रिंशिका	०-३-०	३८	ज्ञानसार टीका	१-४-०
१४	श्रावकव्रतभंग प्रकरण	०-२-०	३९	समयसार	०-१०-०
१५	देववंदन भाष्य	०-५-०	४०	सुकृतसागर	०-१२-०
१६	सिद्धपंचाशिका	०-२-०	४१	धम्मिलकथा	०-२-०
१७	अन्नायउच्छकुलकम्	०-२-०	४२	प्रतिमाशतक	०-८-०
१८	विचारसप्ततिका	०-३-०	४३	धन्य कथा	०-२-०
१९	अल्पबहुत्व श्री महावीरस्तव	०-२-०	४४	चतुर्विंशतिजिन स्तुति संग्रह	०-६-०
२०	पंचसूत्रम्	०-६-०		मेरुत्रयोदशी कथा	०-१-०
२१	श्रीजंबूचरित्र	०-४-०	४५	रोहणेय चरित्र	०-२-०
२२	रत्नपाळनृपकथा	०-५-०	४६	श्री क्षेत्रसमास	१-०-०
२३	सुक्तरत्नावली	०-४-०	४७	बृहत्संघयणी	२-८-०
×२४	मेघदूत	०-४-०	४८	श्राद्धविधि	२-८-०
२५	चेतोदूत	०-४-०	४९	षड्दर्शनसमुच्चय	३-०-०

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

५०	पंचसंग्रह प्रथम भाग	३-८-०
५१	सुकृतसंकीर्तन महाकाव्यम्	०-८-०
५२	प्राचीन चार कर्मग्रंथ सटीक	२-८-०
५३	संबोधसित्तरी	०-१०-०
५४	कुवलयमाळा	१-८-०
५५	सामाचारी प्रकरण	०-८-०
५६	करुणावज्रायुद्ध नाटक	०-४-०
५७	कुमारपाळ महाकाव्यम्	०-८-०
५८	श्री महावीर चरित्र	१-०-०
५९	कौमुदी मित्राणंद नाटकम्	०-६-०
६०	प्रबुद्धरोहिणेयम्	०-५-०
६१	धर्माभ्युदयम्	०-४-०
६२	पंचनिर्ग्रन्थी प्रज्ञापना तृतीय पाद संग्रहणी प्रकरण	०-६-०
६३	रयणसेहरी कथा	०-६-०
६४	सिद्धप्राभृत सटीकम्	०-१०-०
६५	दानप्रदीप	२-०-०
६६	बंधहेतूदयत्रिभंगी प्रकरण	०-१०-०
६७	धर्मपरीक्षा	१-०-०
६८	सप्ततिशत स्थान प्रकरण	१-०-०
×६९	चैत्यवंदन महाभाष्य	१-१२-०
७०	प्रश्नपद्धति	०-२-०
×७१	श्री कल्पसूत्र किरणावली	अमूल्य
७२	योगदर्शन	०-१-०
७३	मंडळ प्रकरण	
७४	देवेन्द्र नरकेन्द्र प्रकरण	
७५	चन्द्रवीर शुभा कथा	
७६	जैन मेघदूत	
७७	श्रावक धर्म विधि प्रकरण	
७८	गुरुतत्त्वविनिश्चय	
७९	देवेन्द्र स्तुति चतुर्बिंशतिका	
८०	वसुदेव हिन्दी प्रथम खंड	
×८१	,, द्वितीय खंड	३-९-०
८२	बृहतकल्प सूत्रम् पिठीका प्रथम भाग	
८३	,, द्वितीय भाग	
×८४	,, तृतीय भाग	५-८-०
×८५	सटीक चत्वार कर्मग्रंथ	
×८६	,, पंचम षष्ठकर्मग्रंथ	४-०-०
×८७	बृहतकल्प भाग चोथो	६-४-०
×८८	,, पांचमो	५-०-०
८९	सकलार्हत स्तोत्रम्	
९०	बृहतकल्प भाग छट्ठो (हवे तुरतमां प्रसिद्ध थशे)	
×९१	कहारयण कोहो ग्लेइझ	८-८-०
	,, लेझर	१०-०-०

श्री आत्मानंद जन्म शताब्दिसीरीझ.

१	वीतराग स्तोत्र	
२	प्राकृत व्याकरण	
×३	ब्रह्मचर्य चारित्र पूजा	०-२-०
×४	विजयानंदसूरि	०-८-०
×५	नवस्मरण स्तोत्र संग्रह	०-८-०
६	वीतराग महादेव स्तोत्र	
×७	त्रिषष्टि शलाका पुरुष चरित्र पर्व १लुं बुकाकारे	१-८-०
८	,, ,, ,, पर्व बीजुं, त्रीजुं, चोथुं, पांचमुं विगेरे छपाय छे.	

* प्राकृत-संस्कृत मूळ ग्रंथो तो प्रथम पुरती सहाय जेमां मळेली ते ते ग्रंथो दरेक समुदायना गुरु महाराज के म्होटा मुख्य मुनिराजोनी सम्मतिथी मुनि महाराजो वगेरेने शुमारे पच्चीश हजार रुपीयाना ग्रंथो (भंडारो वगेरेने) विना मूल्ये भेट आपेला छे.

× आ निशानीवाळा ग्रंथो मळे छे, बीजा सीलीके नथी.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગુજરાતી અનુવાદોના ગ્રંથો આ સભા, શ્રી આત્માનંદ—જૈન શતાબ્દિ તથા પ્રવર્ત્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી સીરિઝના છપાયેલા ગુજરાતી ગ્રંથો.

નંબર.		
૧	જૈન તત્વાદર્શ ગ્રંથ	૫–૦–૦
૨	નવ તત્ત્વનો સુંદર બોધ	૧–૦–૦
×૩	ધર્મબિન્દુ મૂળ ભાષાંતર	૨–૦–૦
૪	જીવવિચારવૃત્તિ	૦–૮–૦
૫	અજ્ઞાનતિમિર ભાસ્કર આવૃત્તિ બીજી	૨–૮–૦
×૬	જૈન ધર્મવિષયક પ્રશ્નોત્તર	૦–૮–૦
×૭	પ્રકરણ સંગ્રહ	૨–૮–૦
×૮	દંડક વૃત્તિ	૦–૮–૦
×૯	નયમાર્ગ દર્શક	૦-૧૦-૦
×૧૦	હંસવિનોદ	૦ ૧૨-૦
૧૧	વિવિધ પૂજા સંગ્રહ	
×૧૨	કુમારવિહાર શતક	૧–૮–૦
×૧૩	જૈનધર્મ વિષયિક પ્રશ્નોત્તર(બીજી આવૃતી)	૦–૮–૦
૧૪	જૈન તત્ત્વસાર	૦–૮–૦
૧૫	,, મૂળ	
×૧૬	આત્મવલ્લભ સ્તવનાવલી	૦–૬–૦
૧૭	મોક્ષપદસોપાન	૦-૧૨-૦
×૧૮	ધર્મબિન્દુ મૂળ સાથે બીજી આવૃત્તિ	૨–૦–૦
×૧૯	પ્રકરણ પુષ્પમાળા	૦–૮–૦
૨૦	ધ્યાનવિચાર	
×૨૧	શ્રાવક કલ્પતરૂ	૦–૬–૦
૨૨	આત્મપ્રબોધ	
૨૩	આત્મોન્નતિ	
૨૪	પ્રશ્નોતર પુષ્પમાળા	
૨૫	જંબૂસ્વામી ચરિત્ર	
૨૬	જૈન ગ્રંથગાઇડ	
×૨૭	નવાણું પ્રકારી પૂજા (સાર્થ)	૦–૮–૦
×૨૮	તપોરત્ન મહોદધિ (આવૃતી બીજી)	૧–૮–૦
૨૯	સમ્યકત્વ સ્વરૂપ સ્તવ	
૩૦	શ્રાદ્ધગુણવિવરણ	
૩૧	ચંપકમાલા ચરિત્ર	
૩૨	કુમારપાળ ચરિત્ર હિંદી	

નંબર.		
૩૩	સમ્યકત્વ કૌમુદી	૧–૦–૦
૩૪	અનુયોગદ્વાર	૦–૪–૦
૩૫	અનુયોગ દ્વાર સૂત્ર	૦-૧૨-૦
૩૬	અધ્યાત્મ મત પરીક્ષા	
૩૭	ગુરુગુણ છત્રીશિ	
૩૮	શ્રી શત્રુંજય સ્તવનાવલી	
×૩૯	આત્મકાન્તિ પ્રકાશ	૦–૮–૦
×૪૦	જ્ઞાનામૃત કાવ્યકુંજ	૦–૮–૦
૪૧	દેવભક્તિમાળા	૦–૮–૦
૪૨	ઉપદેશ સપ્તતિકા	૧–૦–૦
૪૩	સંબોધસપ્તતિકા	૧–૦–૦
×૪૪	પંચ પરમેષ્ટી ગુણ રત્નમાલા	૧–૮–૦
×૪૫	સુમુખનૃપાદિ ધર્મકથા	૧–૦–૦
૪૬	શ્રી નેમનાથ પ્રભુ ચરિત્ર	
૪૭	શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ચરિત્ર ભાગ ૧	૨–૦–૦
૪૮	આદર્શ જૈન સ્ત્રીરત્નો	૧–૦–૦
×૪૯	શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ચરિત્ર ભાગ ૨	૨–૮–૦
૫૦	દાન પ્રદીપ	૩–૮–૦
૫૧	શ્રી નવપદપૂજા (સાર્થ)	૧–૪–૦
×૫૨	કાવ્ય સુધાકર	૨–૮–૦
૫૩	આચાર ઉપદેશ	૧–૦–૦
૫૪	ધર્મરત્ન પ્રકરણ	૧–૦–૦
×૫૫	પંચ પ્રતિક્રમણ સૂત્રાર્થ (શાસ્ત્રી)	૩–૦–૦
×૫૬	આત્મવિશુદ્ધિ	૦–૬–૦
૫૭	કુમારપાળ પ્રતિબોધ	૩–૮–૦
×૫૮	જૈન નરરત્ન ભામાશાહ	૨–૦–૦
૫૯	શ્રી વિમળનાથ ચરિત્ર	૨–૦–૦
૬૦	લાઇબ્રેરીનું લીસ્ટ	૦–૮–૦
૬૧	શ્રી ચન્દ્રપ્રભુ ચરિત્ર	૨–૦–૦
×૬૨	સુકૃતસાગર (પૃથ્વીકુમાર)	૧–૦–૦
૬૩	પ્રભાવક ચરિત્ર	૨–૦–૦
×૬૪	ધર્મપરીક્ષા ગ્રંથ	૧–૦–૦

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

×૬૫ જૈન ધર્મ
૬૬ સંવેગદ્રુમકંદલી
×૬૭ શ્રીપાળ રાજાનો રાસ ૪–૦–૦
૬૮ સતી સુરસુંદરી
૬૯ કુમારપાળ ચરિત્ર હિંદી
×૭૦ શ્રી શત્રુંજય પંદરમો ઉદ્ધાર ૦–૪–૦
×૭૧ ,, સોળમો ,, ૦–૪–૦
×૭૨ વીશસ્થાનક પૂજા (સાર્થ) ૧–૦–૦
૭૩ શ્રી તિર્થંકર ચરિત્ર
×૭૪ આત્મકાન્તિ પ્રકાશ બીજી આવૃતિ ૦–૮–૦
૭૫ શ્રી મહાવીર ચારિત્ર
૭૬ વિવિધ પૂજા સંગ્રહ ૧–૦–૦
×૭૭ કલીંગનું યુદ્ધ ૦-૧૨-૦
૭૮ શ્રી વાસુપૂજ્ય ચરિત્ર ૦-૧૨-૦
૭૯ શ્રી જ્ઞાનપ્રદીપ ભેટ
×૮૦ શ્રી આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર ૫–૦–૦
×૮૧ શ્રી મહાવીરના યુગની મહાદેવીઓ ૩–૮–૦
×૮૨ શ્રી વસુદેવ હિંડી ૧૨–૮–૦
×૮૩ શ્રી સંઘપતિ ચરિત્ર ૬–૮–૦
×શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન ચરિત્ર (છપાય છે.)
×શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન ચરિત્ર ,,
×શ્રી કથારત્ન કોષ ,,

પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી જૈન ઐતિહાસિક ગ્રંથમાળા

૧ વિજ્ઞપ્તિ ત્રિવેણી
૨ કૃપારસકોષ
૩ શ્રી શત્રુંજય તીર્થોદ્ધાર પ્રબંધ
૪ પ્રાચીન લેખ સંગ્રહ ભાગ ૧ લો
૫ દ્રૌપદી સ્વયંવર
×૬ પ્રાચીન લેખ સંગ્રહ ભાગ બીજો ૩–૮–૦
×૭ જૈન ઐતીહાસિક ગૂર્જર કાવ્ય સંગ્રહ ૨-૧૨-૦

શ્રી આત્મ વીર સભાના પુસ્તકો.

૧ શ્રી પર્યુષણ અષ્ટાન્હિકા વ્યાખ્યાન
૨ શ્રીપાલ ચરિત્ર
૩ નયોપદેશ
૪ ગાંગેય ભંગપ્રકરણ
૫ મૃગાંક ચરિત્ર

× આ ગ્રંથો માત્ર સિલીકમાં છે.

શ્રી મહોદય પ્રેસ–ભાવનગર.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

યાદી ૨૦૦૪ કારતક વદી ૧

× આ ગ્રંથો માત્ર સીલીકમાં છે તેમાંથી સંસ્કૃત નંબર ૬૯-૮૫ મળતા નથી. તથા ગુજરાતી નં. ૩-૭-૨૮-૫૮-૭૧-૮૦ મળતા નથી.

હાલ તૈયાર છે		હાલ છપાય છે.
શ્રી શાન્તિનાથ ચરિત્ર	રૂા. ૭-૮-૦	સતી દમયંતી ચરિત્ર
શ્રી દેવસીરાઇ મૂળ	રૂા. ૦-૧૦-૦	શ્રી શ્રેયાંસનાથ ચરિત્ર
શ્રી શ્રીપાળ રાસ	રૂા. ૫-૦-૦	શ્રી કથારત્ન કોષ ભાગ ૧ લો
શ્રી મહાવીર ચરિત્ર	રૂા. ૫-૦-૦	

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા—ભાવનગર.

તરફથી પ્રકાશિત થયેલા પુસ્તકોમાંથી નીચેના સિલિકમાં છે.

(સંસ્કૃત, માગધી અને મૂળ ટીકાના ગ્રંથો.)

સૂક્ત રત્નાવલી....	૦-૪-૦
ધર્માભ્યુદયમ....	૦-૪-૦
*ચેઇયવંદણ મહાભાસમ્	૧-૧૨-૦
*દેવેન્દ્રનરકેન્દ્ર પ્રકરણમ્	૦-૧૨-૦
જૈન મેઘદૂત	૨-૦-૦
શ્રાવકધર્મવિધિ પ્રકરણમ્	૦-૮-૦
*વસુદેવહિંડી પ્રથમ ખંડ	૩-૮-૦
” ” ” (દ્વિતીય અંશ)....	૩-૮-૦
*શ્રી બૃહત્કલ્પસૂત્રમ્ પ્રથમ ખંડ....	૪-૦-૦
* ” દ્વિતીય ખંડ....	૬-૦-૦
* ” તૃતીય ખંડ....	૫-૮-૦
” ચતુર્થ ખંડ....	૬-૪-૦
” પંચમ ખંડ....	૫-૦-૦
” ષષ્ઠ ખંડ....(થોડા વખતમાં પ્રકટ થશે).	૧૨-૦-૦
કર્મગ્રંથ ભાગ રજો (પાંચમો છઠ્ઠો)	૪-૦-૦
કથારત્નકોશ (ગ્લેઇઝ)	૮-૮-૦

કલ્પ. સુત્ર. કીરણા વલી

પ્રવર્ત્તક શ્રી કાંતિવિજયજી જૈન ઐતિહાસિક ગ્રંથો.

*દ્રૌપદીસ્વયંવરમ્	૦-૪-૦
*પ્રાચીન જૈન લેખસંગ્રહ ભાગ બીજો	૩-૮-૦
જૈન ઐતિહાસિક ગુર્જર કાવ્ય સંગ્રહ	૨-૧૨-૦

* સિલિકે નથી.

For Private And Personal Use Only

આત્મવલ્લભ પૂજા સંગ્રહ

અન્ય ગ્રંથો.

(આત્મવલ્લભ પૂજા સંગ્રહ)	૩-૦-૦
મૃગાંક ચરિત્ર (સંસ્કૃત)	૦-૪-૦
સુક્ત મૂક્તાવલી	૦-૪-૦
આત્માનંદ જન્મ શતાબ્દિ અંક....	૨-૮-૦
ચૌદ રાજલોક પૂજા	૦-૨-૦
સમ્યક્જ્ઞાન દર્શન પૂજા	૦-૨-૦
આત્મકાન્તિ પ્રકાશ	૦-૪-૦
ચતુર્વિંશતી સ્તવન સંગ્રહ	૦૪૦

શ્રી જૈન આત્માનંદ શતાબ્દિ સિરિઝ.

પ્રાકૃત વ્યાકરણમ્ (અષ્ટમાધ્યાય સૂત્રપાઠ.)....	૦-૪-૦
શ્રી વિજયાનંદસૂરિ (રા. સુશીલ.)	૦-૮-૦
નવસ્મરણ સ્તોત્ર સન્દોહ (શાસ્ત્રી)	૦-૪-૦
ચારિત્ર પૂજાદિત્રયી સંગ્રહ (બ્રહ્મચર્ય પદ પૂજા)	૦-૨-૦
ત્રિષષ્ઠિશલાકા પુરુષચરિત્ર પર્વ ૧ લું. બુક આકારે	૧-૮-૦

લખોઃ—

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા,

ભાવનગર.

છપાતા ગ્રંથોની જાહેર ખબર.

~~ધર્માભ્યુદય~~ ગ્રંથ

~~સુકૃતસાગર~~

~~કીર્તિકૌમુદી~~

ત્રિષષ્ઠિ પર્વ ૨-૩-૪-૫

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગુજરાતી—ભાષાંતરના ગ્રંથો.

(મળી શકતા ગ્રંથોનું લીસ્ટ)

શ્રી દંડક વૃત્તિ	૦–૮–૦
શ્રી નયમાર્ગદર્શક	૦-૧૦ ૦
હંસવિનોદ	૦-૧૨ ૦
કુમારવિહારશતક	૧–૮–૦
શ્રી જૈનધર્મ વિષયિક પ્રશ્નોત્તર	૦–૮–૦
શ્રી આત્મવલ્લભ જૈન સ્તવનાવલી	૦–૬–૦
શ્રી મોક્ષપદ સોપાન	૦-૧૨-૦
ધર્મબિન્દુ (આવૃત્તિ બીજી)	૨–૦–૦
શ્રી શ્રાવક કલ્પતરુ	૦–૬–૦
શ્રી નવાણું પ્રકારી પૂજા (અર્થ સહિત)	૦–૮–૦
શ્રી તપોરત્ન મહોદધિ ભા. ૧–૨ જો (લેઝર) બીજી આવૃતી	૨–૮–૦
" " " (ગ્લેઈઝ) "	૨–૦–૦
શ્રી સમ્યકત્વ કૌમુદી ભાષાંતર	૧–૦–૦
શ્રી પ્રકરણ પુષ્પમાળા (દ્વિતીય પુષ્પ)	૦–૮–૦
શ્રી અધ્યાત્મમતપરીક્ષા	૦–૪–૦
શ્રી જ્ઞાનામૃત કાવ્યકુંજ	૦–૮–૦
શ્રી પંચપરમેષ્ઠિ ગુણરત્નમાળા	૧–૮–૦
શ્રી સુમુખનૃપાદિ ધર્મપ્રભાવકોની કથા	૧–૦–૦
શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ચરિત્ર ભા. ૨ જો	૨–૮–૦
* શ્રી દાનપ્રદીપ	૩–૦–૦
શ્રી નવપદજી પૂજા (અર્થ સહિત)	૧–૪–૦
કાવ્યસુધાકર	૨–૮–૦
શ્રી આચારોપદેશ	૦–૮–૦

સી લી કે નથર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

*શ્રી ધર્મરત્ન પ્રકરણ	૧-૦-૦
શ્રી પંચ પ્રતિક્રમણ સૂત્ર (અર્થ સહિત શાસ્ત્રી)	૩-૦-૦
શ્રી દેવસીરાઇ પ્રતી ક્રમણ અર્થ સહિત.	1-8-0
શ્રી આત્મવિશુદ્ધિ	૦-૬-૦
*જૈન નરરત્ન " ભામાશાહ "	૨-૦-૦
*શ્રી વિમલનાથ ચરિત્ર	૨-૦-૦
*શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ચરિત્ર	૨-૦-૦
શ્રી પૃથ્વીકુમાર ચરિત્ર (સુકૃતસાગર)	૧-૦-૦
ધર્મપરીક્ષા	૧-૦-૦
જૈનધર્મ	૧-૦-૦
શ્રીપાલ રાજાનો રાસ, સચિત્ર અર્થ યુક્ત રેશમી પુંઠું	૫-૦-૦
શત્રુંજયનો પંદરમો ઉદ્ધાર	૦-૪-૦
*,, સોળમો ઉદ્ધાર	૦-૪-૦
શ્રી વીશસ્થાનક પૂજા અર્થ સહિત	૧-૦-૦
કલિંગનું યુદ્ધ યાને મહારાજા ખારવેલ	૦-૧૨-૦

લખો—

૨૦૦૨ માગશર. **શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા.**

ભાવનગર.

છપાતા ગ્રંથોની જાહેર ખબર.

તૈયાર છે· વસુદેવ હિંડી ભાષાન્તર 2-12-0

" સંઘપતિ ચરિત્ર ,, 3-5-0

" શ્રી મહાવીરના યુગની દેવીઓ ભાષાન્તર 3-3-0

" શ્રી શાન્તીનાથ ચરિત્ર ,, 3-7-0

છપાય છે શ્રી પાર્શ્વનાથ ચરિત્ર

સતી દમયન્તી ચરિત્ર

શ્રી કથારત્નકોષ ભાષાન્તર

મુદ્રક: શાહ ગુલાબચંદ લલ્લુભાઇ, શ્રી મહોદય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, દાણાપીઠ—ભાવનગર.

* સીલીકે નથી

For Private And Personal Use Only